

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม
กับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร

ปัจจัยที่คาดว่าน่าจะมีความสัมพันธ์กับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนในชุมชนบางกะเจ้าคือ ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรเหล่านี้มาจากแบบสอบถามของโครงการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมบางกะเจ้า (ข้อมูลพื้นฐานทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม) เท่าที่ได้พิจารณาเห็นว่าน่าจะบ่งบอกถึงปัญหาความจำเป็นในการที่พึ่งพาอาศัยบุตรและในแต่ละปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-square) ที่ระดับ .05 และต่ำกว่า เพื่อหาความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร ด้วยทั้งนี้จะทำการวิเคราะห์ในแต่ละปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยทางประชากร

ปัจจัยทางประชากรที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมี 4 ตัวแปรคือ เพศ อายุ จำนวนบุตรที่มีชีวิต และสถานภาพสมรส ซึ่งจะได้อธิบายที่ละตัวแปรดังนี้

1.1 เพศ

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า หญิงมีแนวโน้มที่จะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าชาย อันอาจจะเนื่องมาจากหญิงบางคนไม่มีอาชีพหรือต้องพึ่งพาครอบครัวโดยตลอด ดังนั้นจึงตั้งสมมติฐานเป็นแนวทางในการศึกษาประเด็นนี้ว่า "หัวหน้าครัวเรือนหญิงน่าจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนชาย" ผลการศึกษาจากตารางที่ 3 แสดงว่า หัวหน้าครัวเรือนร้อยละ 63.1 ไม่มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมีร้อยละ 36.9 โดยหัวหน้าครัวเรือนที่มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหญิงมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนชายคือร้อยละ 44.4 และร้อยละ 33.4 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนดังกล่าวจะพบความแตกต่าง

ในความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนแต่ละเพศอย่างชัดเจน และเมื่อทดสอบด้วยสถิติไคสแควร์ (X^2 -test) พบความสัมพันธ์ของเพศกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมีนัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่าระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ หัวหน้าครัวเรือนหญิงมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนชาย

ตารางที่ 3 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามเพศ

เพศ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
ชาย	32.4 (91)	67.6 (190)	100.0 (281)
หญิง	44.4 (75)	55.6 (94)	100.0 (169)
รวม	36.9 (166)	63.1 (284)	100.0 (450)
$X^2 = 6.52128$ (ระดับนัยสำคัญ = .01066)			

เพื่อเป็นการวิเคราะห์ในแง่มุมต่างๆ ให้ละเอียดยิ่งขึ้นจึงได้นำตัวแปรอื่นๆ มาควบคุม และอธิบายผลไว้ด้วย ตัวแปรที่นำมาควบคุมเพิ่มขึ้นคือตัวแปรในเรื่องอาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และแบบของครอบครัว เมื่อใช้ตัวแปรในเรื่องอาชีพมาควบคุม พบว่า ทั้งชายและหญิงในกลุ่มที่ใช้วิชาชีพมีร้อยละของความจำเป็นต้องพึ่งพาบุตรน้อยจนเห็นได้ชัด และเมื่อรวมทั้งชายและหญิงในกลุ่มนี้ไว้ด้วยกัน พบว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 17.4 เท่านั้น ที่ยังคงคิดว่ามีความจำเป็นต้องพึ่งพาบุตร ซึ่งพิดกับกลุ่มชายและหญิงที่เป็นผู้ทำงานโดยมิได้ใช้วิชาชีพ เช่น กรรมกร คนงาน หรือผู้ทำงานด้านบริการและเกษตรกรรม พบว่า กลุ่มนี้ทั้งชายและหญิงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่ากลุ่มแรก คือร้อยละ 42.8 เมื่อรวมทั้งชายและหญิง และเมื่อแยกเป็นชายและหญิงพบว่า ชายร้อยละ 37.3 บอกว่าจำเป็นต้องพึ่งพาบุตร และหญิงร้อยละ 50.0 ที่มีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยบุตร เมื่อถึงวัยสูงอายุ

เหตุผลที่ข้อมูลเป็นเช่นนั้นก็เนื่องมาจากความจริงที่ว่า บุคคลที่มีอาชีพที่หารายได้ได้มากย่อมจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรน้อยกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ เช่น เป็นกรรมกร โรงงานอุตสาหกรรม หรือทำงานภาคเกษตรกรรมและอื่นๆ ในลักษณะใกล้เคียงกัน เพราะอาชีพในลักษณะนี้จะได้รับค่าตอบแทนแรงงานไม่มากนัก

เมื่อนำเอาจำนวนรายได้มาเป็นตัวแปรคุมเพื่อดูแบบแผนความจำเป็นในการพึ่งพาบุตรของหัวหน้าครัวเรือนทั้งชายและหญิงอีกครั้งหนึ่ง ก็พบแบบแผนในแนวเดียวกันกับเรื่องอาชีพ โดยพบว่า ยิ่งรายได้มีมากขึ้นเท่าใดความจำเป็นในการพึ่งพาบุตรยิ่งมีน้อยลงเท่านั้น ส่วนความแตกต่างกันในระหว่างหัวหน้าครัวเรือนชาย และหัวหน้าครัวเรือนหญิงในแต่ละกลุ่มรายได้ในเรื่องความจำเป็นพึ่งพาอาศัยบุตรนั้นไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก คือ ร้อยละ 46.2 กับ 49.1 ในกลุ่มรายได้ 3,001-5,000 บาท และร้อยละ 18.1 กับ 21.4 ในกลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 5,001 บาท ขึ้นไป

ความสนใจยังมีต่อไปว่า ถ้าพิจารณาระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนชายหญิงประกอบด้วย ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนชายหญิงที่เป็นตัวอย่างของการศึกษากลุ่มนี้จะแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

ข้อมูลในตารางที่ 4 นี้พบคำตอบว่า สำหรับหัวหน้าครัวเรือนชายหญิงในกลุ่มที่มีการศึกษาเพียงแค่ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า หรือไม่เคยเรียนในโรงเรียนเลยนั้น หัวหน้าครัวเรือนชาย

ร้อยละ 36.1 มีความจำเป็นต้องพึ่งพาบุตร และร้อยละ 49.3 ของหัวหน้าครัวเรือนหญิง บอกว่าจำเป็นต้องพึ่งพาบุตร จะเห็นได้ว่ากลุ่มนี้ หัวหน้าครัวเรือนหญิงมีความจำเป็นมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนชายอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้คงเนื่องมาจากผู้หญิงส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย และโอกาสในการทำงานเลี้ยงชีพก็น้อยกว่าชายด้วย

สำหรับในกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า พบว่าแนวโน้มต่างกับที่พบในกลุ่มจบประถมศึกษาหรือไม่จบถึงชั้นประถมศึกษา กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนหญิงมีความจำเป็นพึ่งพาบุตรใกล้เคียงหัวหน้าครัวเรือนชาย คือชายมีความจำเป็นร้อยละ 24.1 และหญิงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาบุตร ร้อยละ 25.7 คำอธิบายในเรื่องนี้ก็คงเกี่ยวข้องกับระดับการศึกษา การศึกษาที่สูงขึ้น ค่าตอบแทนหรือรายได้ก็มากขึ้นทั้งชายและหญิง ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรจึงขึ้นอยู่กับระดับรายได้และการศึกษา

เมื่อนำตัวแปรเรื่องแบบของครอบครัวมาพิจารณาร่วมด้วยก็พบว่า หัวหน้าครัวเรือนชายในครอบครัวขยายมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรน้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนหญิงอย่างเห็นได้ชัดคือร้อยละ 25.3 และร้อยละ 56.9 ตามลำดับ แต่ในครอบครัวเดี่ยวนั้นไม่มีความแตกต่างกันมากก็จริง แต่ชายก็ยังคงมีความจำเป็นน้อยกว่าหญิงคือ ร้อยละ 35.4 และร้อยละ 39.0 ตามลำดับ

เหตุผลที่หัวหน้าครัวเรือนหญิงที่อยู่ในครอบครัวขยายมีความจำเป็นต่อพึ่งพาบุตรก็คงหนีไม่พ้นเรื่องระดับการศึกษาที่ต่ำ ไม่มีอาชีพ หรือมีแต่รายได้ก็น้อยมากนั่นเอง (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามเพศ และอาชีพ/ รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน/ ระดับการศึกษา/ แบบของครอบครัว

เพศ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
เพศ/อาชีพ			
<u>วิชาชีพ</u>			
ชาย	20.7 (18)	79.3 (69)	100.0 (87)
หญิง	4.5 (1)*	95.5 (21)	100.0 (22)
รวม	17.4 (19)	82.6 (90)	100.0 (109)
$X^2 = 3.17984$ (ระดับนัยสำคัญ = .07455)			
<u>ไม่ใช่วิชาชีพ</u>			
ชาย	37.3 (72)	62.7 (121)	100.0 (193)
หญิง	50.0 (73)	50.3 (73)	100.0 (146)
รวม	42.8 (145)	57.2 (194)	100.0 (339)
$X^2 = 5.47215$ (ระดับนัยสำคัญ = .01932)			
เพศ/รายได้			
<u>< 3,000</u>			
ชาย	46.2 (48)	53.8 (56)	100.0 (104)
หญิง	49.1 (57)	50.9 (59)	100.0 (116)
รวม	47.7 (105)	52.3 (115)	100.0 (220)
$X^2 = .19573$ (ระดับนัยสำคัญ = .65819)			

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เพศ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>3,001-5,000</u>			
ชาย	30.6 (20)	69.4 (50)	100.0 (72)
หญิง	31.3 (5)	68.8 (11)	100.0 (16)
รวม	30.7 (27)	69.3 (61)	100.0 (88)
$X^2 = .00297$ (ระดับนัยสำคัญ = .95655)			
<u>5,001+</u>			
ชาย	18.1 (17)	81.9 (77)	100.0 (94)
หญิง	21.4 (6)	78.6 (22)	100.0 (28)
รวม	18.9 (23)	81.1 (99)	100.0 (122)
$X^2 = .15764$ (ระดับนัยสำคัญ = .69134)			
<u>เพศ/ระดับการศึกษา</u>			
<u>ต่ำกว่าประถมศึกษา/ประถมศึกษา</u>			
ชาย	36.1 (70)	63.9 (124)	100.0 (194)
หญิง	49.3 (66)	50.7 (68)	100.0 (134)
รวม	41.5 (136)	58.5 (192)	100.0 (328)
$X^2 = 5.66493$ (ระดับนัยสำคัญ = .01731)			

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เพศ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>มัธยมศึกษาและสูงกว่า</u>			
ชาย	24.1 (21)	75.9 (66)	100.0 (87)
หญิง	25.7 (9)	74.3 (26)	100.0 (35)
รวม	24.6 (30)	75.4 (92)	100.0 (122)
$X^2 = .03345$ (ระดับนัยสำคัญ = .85489)			
<u>เพศ/แบบของครอบครัว</u>			
<u>ครอบครัวขยาย</u>			
ชาย	25.3 (21)	74.7 (62)	100.0 (83)
หญิง	56.9 (29)	43.1 (22)	100.0 (51)
รวม	37.3 (51)	62.7 (84)	100.0 (134)
$X^2 = 13.45303$ (ระดับนัยสำคัญ = .00024)			
<u>ครอบครัวเดี่ยว</u>			
ชาย	35.4 (70)	64.6 (128)	100.0 (198)
หญิง	39.0 (46)	61.0 (72)	100.0 (118)
รวม	36.7 (116)	63.3 (200)	100.0 (316)
$X^2 = .41922$ (ระดับนัยสำคัญ = .51733)			

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

1.2 อายุ

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า บิดา มารดาที่มีอายุมากก็จะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าบิดามารดาที่มีอายุน้อย ทั้งนี้เพราะว่าเมื่ออายุมากขึ้น ความเสื่อมของร่างกายก็เพิ่มขึ้น ความสามารถในการทำงานลดลง ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรก็จะเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน จึงตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาว่า "หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุมากน่าจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อย" ทั้งนี้โดยที่ได้พิจารณาเห็นว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุมากกว่าอาจจะยังมีได้เตรียมตัวไว้สำหรับการดำรงชีพเมื่อวัยสูงอายุ และในทางกลับกันหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อยกว่ายังมีโอกาสที่จะเตรียมตัวในเรื่องนี้ได้มากกว่า ผลการศึกษาจากตารางที่ 5 พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุมากมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อย กล่าวคือ ร้อยละ 41.7 ในกลุ่มอายุ 50-59 ปี รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 38.6 และกลุ่มอายุ < 39 ปี ร้อยละ 32.6

ข้อมูลนี้แม้จะมีความแตกต่างกันในความจำเป็นพึ่งพาบุตรของแต่ละกลุ่มอายุไม่มากนัก แต่แนวโน้มของแบบแผนความจำเป็นนั้นไปตามที่คาดไว้คือ ยิ่งอายุมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งจะมีความจำเป็นต้องพึ่งพามากขึ้นเท่านั้น

ตารางที่ 5 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

อายุ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
< 39	32.6 (59)	67.4 (122)	100.0 (181)
40-49	38.6 (64)	61.4 (102)	100.0 (166)
50-59	41.7 (43)	53.3 (60)	100.0 (103)
รวม	63.1 (284)	36.9 (166)	100.0 (450)

$X^2 = 2.67447$ (ระดับนัยสำคัญ = .26257)

ข้อมูลจากตารางที่ 6 ซึ่งได้นำตัวแปรเรื่องเพศ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และแบบของครอบครัวมาควบคุม ซึ่งพบลักษณะที่น่าสนใจดังนี้

เมื่อควบคุมด้วยเพศ พบว่า ในกลุ่มของเพศชายความแตกต่างระหว่างอายุน้อยหรือมากในเรื่องความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรนั้นจะไม่เด่นชัดไม่เหมือนกับกลุ่มของเพศหญิง คือยิ่งอายุมากขึ้น ความจำเป็นของการพึ่งพาอาศัยบุตรก็ยิ่งมากขึ้น คือร้อยละ 31.6, 50.0 และร้อยละ 62.2 ของกลุ่มอายุ <39 ปี 40-49 ปี และ 50-59 ปี ตามลำดับ

เมื่อควบคุมด้วยตัวแปรเรื่องอาชีพ พบว่า ผู้ทำงานด้วยการใช้วิชาชีพ ยิ่งมีอายุมากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งมีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยบุตรมากขึ้นเท่านั้น และแบบแผนนี้ก็เช่นเดียวกับหัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานโดยมิได้ใช้วิชาชีพ เช่น กรรมกรโรงงานอุตสาหกรรม หรือทำงานในภาคเกษตรกรรม กล่าวคือ มีร้อยละของการพึ่งพาบุตรเป็นร้อยละ 38.1, 44.8 และ 47.5 ตามกลุ่มอายุ <39, 40-49 และ 50-59 ตามลำดับ

สำหรับผลของข้อมูล เมื่อนำเอารายได้มาควบคุมตามกลุ่มอายุต่างๆ นั้น ก็พบแนวโน้มที่เป็นแบบแผนเดียวกันในกลุ่มรายได้ 3,001-5,000 บาท และตั้งแต่ 5,001 บาทขึ้นไป กล่าวคือในแต่ละกลุ่มรายได้ ยิ่งหัวหน้าครัวเรือนมีอายุมากขึ้นเท่าใดก็มีแนวโน้มว่า ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรจะมากขึ้นเท่านั้น คือร้อยละ 28.6, 31.0 ในกลุ่มรายได้ 3,001-5,000 บาท และอายุ <39, 40-49 ตามลำดับ และร้อยละ 13.9, 18.2 และ 25.8 ในกลุ่มที่มีรายได้ 5,001 บาทขึ้นไป และอายุ <39, 40-49 และ 50-59 ตามลำดับ

ในกลุ่มรายได้ <3,000 บาทนั้น แม้จะมีได้เป็นไปตามแบบแผนนี้ แต่ร้อยละของความแตกต่างในความจำเป็นต้องพึ่งพาบุตรก็ไม่มากนักคือ ร้อยละ 41.6, 55.4 และ 47.4 ตามลำดับ

ข้อมูลในส่วนนี้ยังคงยืนยันข้อสมมติฐานที่ว่า ประชากรที่มีอายุมากขึ้นย่อมมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากขึ้น

แบบแผนนี้ยังคงปรากฏในข้อมูลที่น่าเอาระดับการศึกษาเป็นตัวแปรควบคุม กล่าวคือหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาเพียงแค่ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรเพิ่มขึ้นตามอายุที่มากขึ้น คือ ร้อยละ 38.0, 42.9 และ 44.3 และเช่นเดียวกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมและสูงกว่า คือร้อยละ 21.7 และ 27.7 ตามลำดับ (กลุ่มอายุ 50-59 มีข้อมูลเพียง 4 รายเท่านั้น จึงไม่ได้นำมาพิจารณาในที่นี้ด้วย)

แบบแผนของครอบครัวเป็นตัวแปรอีกอย่างหนึ่งที่นำมาควบคุมกับอายุของหัวหน้าครัวเรือน เพื่อหาความสัมพันธ์ในเรื่องนี้ด้วย ซึ่งพบว่า ไม่ว่าจะเป็หัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยว หรือครอบครัวขยาย ความจำเป็นในการพึ่งพาบุตรจะเพิ่มขึ้นตามกลุ่มอายุที่เพิ่มขึ้น คือร้อยละ 31.9, 40.0 และ 40.5 ในครอบครัวขยาย และ 32.8, 38.0 และ 42.6 สำหรับครอบครัวเดี่ยว (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ และเพศ/อาชีพ/รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน/ระดับการศึกษา/แบบของครอบครัว

อายุ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>อาชีพ/ เพศ</u>			
<u>ชาย</u>			
< 39	33.3 (35)	66.7 (70)	100.0 (106)
40-49	32.7 (36)	67.3 (74)	100.0 (110)
50-59	30.3 (20)	69.7 (46)	100.0 (66)
รวม	32.4 (91)	67.6 (190)	100.0 (281)
$X^2 = .17966$ (ระดับนัยสำคัญ = .91409)			
<u>หญิง</u>			
< 39	31.6 (24)	68.4 (52)	100.0 (76)
40-49	50.0 (28)	50.0 (28)	100.0 (56)
50-59	62.2 (23)	37.8 (14)	100.0 (37)
รวม	44.4 (75)	55.6 (94)	100.0 (160)
$X^2 = 10.50162$ (ระดับนัยสำคัญ = .00524)			

ตารางที่ 6 (ต่อ)

อายุ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>อายุ/อาชีพ</u>			
<u>วิชาชีพ</u>			
< 39	15.2 (7)	84.8 (39)	100.0 (46)
40-49	17.5 (7)	82.5 (33)	100.0 (40)
50-59	21.7 (5)	78.3 (18)	100.0 (23)
รวม	17.4 (19)	82.6 (90)	100.0 (109)
$X^2 = .45334$ (ระดับนัยสำคัญ = .79719)			
<u>ไม่ใช้วิชาชีพ</u>			
< 39	38.1 (51)	61.9 (83)	100.0 (134)
40-49	44.8 (56)	56.2 (69)	100.0 (125)
50-59	47.5 (38)	52.5 (42)	100.0 (80)
รวม	42.8 (145)	57.2 (194)	100.0 (339)
$X^2 = 2.15625$ (ระดับนัยสำคัญ = .34023)			
<u>อายุ/รายได้</u>			
<u>< 3,000</u>			
< 39	41.6 (37)	58.4 (52)	100.0 (89)
40-49	55.4 (41)	44.6 (33)	100.0 (74)
50-59	47.4 (27)	52.6 (30)	100.0 (57)
รวม	47.7 (105)	52.3 (115)	100.0 (220)
$X^2 = .51256$ (ระดับนัยสำคัญ = .77392)			

ตารางที่ 6 (ต่อ)

อายุ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>3,001-5,000</u>			
< 39	28.6 (14)	71.4 (35)	100.0 (49)
40-49	31.0 (9)	69.0 (20)	100.0 (29)
50-59	40.0 (4)*	60.0 (6)	100.0 (10)
รวม	30.7 (27)	69.3 (61)	100.0 (88)
	$X^2 = .51256$ (ระดับนัยสำคัญ = .77392)		
<u>5,001+</u>			
< 39	13.9 (5)	86.1 (31)	100.0 (36)
40-49	18.2 (10)	81.8 (45)	100.0 (55)
50-59	25.8 (8)	74.2 (23)	100.0 (31)
รวม	18.9 (23)	81.1 (99)	100.0 (122)
	$X^2 = 1.57584$ (ระดับนัยสำคัญ = .45479)		
<u>อายุ/ระดับการศึกษา</u>			
<u>ต่ำกว่าประถมศึกษา/ประถมศึกษา</u>			
< 39	38.0 (46)	62.0 (75)	100.0 (121)
40-49	42.9 (51)	57.1 (68)	100.0 (119)
50-59	44.3 (39)	55.7 (49)	100.0 (88)
รวม	41.5 (136)	58.5 (192)	100.0 (328)
	$X^2 = .98303$ (ระดับนัยสำคัญ = .61170)		

ตารางที่ 6 (ต่อ)

อายุ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>มัธยมศึกษาและสูงกว่า</u>			
< 39	21.7 (13)	78.3 (47)	100.0 (60)
40-49	27.7 (13)	72.3 (34)	100.0 (47)
50-59	26.7 (4)*	73.3 (11)	100.0 (15)
รวม	24.6 (30)	75.4 (92)	100.0 (122)
	$X^2 = .55022$ (ระดับนัยสำคัญ = .75949)		
<u>อายุ/แบบของครอบครัว</u>			
<u>ครอบครัวขยาย</u>			
< 39	31.9 (15)	68.1 (32)	100.0 (47)
40-49	40.0 (18)	60.0 (27)	100.0 (45)
50-59	40.5 (17)	59.5 (25)	100.0 (42)
รวม	37.3 (50)	62.7 (84)	100.0 (134)
	$X^2 = .90408$ (ระดับนัยสำคัญ = .63633)		
<u>ครอบครัวขยาย</u>			
< 39	32.8 (44)	67.2 (90)	100.0 (134)
40-49	38.0 (46)	62.0 (75)	100.0 (121)
50-59	42.6 (26)	57.4 (35)	100.0 (61)
รวม	36.7 (116)	63.3 (200)	100.0 (316)
	$X^2 = 1.87253$ (ระดับนัยสำคัญ = .39269)		

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

1.3 จำนวนบุตรที่มีชีวิต

มีผลงานการศึกษาหลายเรื่องที่น่าสนใจว่า การที่บิดามารดามีบุตรหลายคนนั้น เพราะหวังว่าบุตรคงจะช่วยเหลือตนได้ในภายภาคหน้า และในบางกรณีอาจมีบุตรหลายคนไว้เพื่อว่า คนใดไม่สามารถเกื้อหนุนครอบครัวได้ก็ยังมีอีกหลายคนที่จะช่วยเหลือได้ ข้อมูลจากตารางที่ 7 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนมีบุตรจำนวนมาก มีแนวโน้มว่ามีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาศัยบุตรมากขึ้น กล่าวคือร้อยละ 35.2, 34.8, 49.1 และ 47.1 ของกลุ่มมีบุตร 1-2 คน, 3-4 คน, 5-6 คน และตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิต

จำนวนบุตรที่มีชีวิต	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
1-2 คน	35.2 (76)	64.8 (140)	100.0 (216)
3-4 คน	34.8 (56)	65.2 (105)	100.0 (161)
5-6 คน	49.1 (26)	50.9 (27)	100.0 (53)
7+	47.1 (8)	52.9 (9)	100.0 (17)
รวม	37.1 (166)	62.9 (281)	100.0 (447)
	$X^2 = 4.67714$ (ระดับนัยสำคัญ = .19702)		

เมื่อนำตัวแปรอื่นๆ มาควบคุมและพิจารณาแบบแผนความสัมพันธ์ ก็พบข้อมูลจากตารางที่ 8 ดังนี้คือ ถ้าพิจารณาตามกลุ่มจำนวนบุตรที่มีชีวิต โดยแยกเป็นเพศชายและเพศหญิง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนชายมีแนวโน้มว่าเมื่อมีจำนวนบุตรเพิ่มมากขึ้น ความจำเป็นในการต้องพึ่งพา

อาศัยบุตรมีมากขึ้นตามลำดับคือ ร้อยละ 31.6, 31.7, 37.0 และ 45.4 แต่สำหรับหัวหน้าครัวเรือนหญิงพบข้อมูลที่แตกต่างกันเล็กน้อยคือ ในกลุ่มผู้หญิงที่มีบุตร 1-2 คน และ 3-4 คน ระบุว่ามีความจำเป็นต้องพึ่งพาบุตรไม่แตกต่างกันมากนักคือ ร้อยละ 41.3, 40.4, 61.5 และ 50.0

อย่างไรก็ตามพิจารณาได้ในอีกมุมหนึ่งว่า หัวหน้าครัวเรือนชายมีแนวโน้มว่าจะคิดพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่น้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนหญิง แม้จะพิจารณาจากข้อมูลที่แบ่งตามจำนวนบุตรที่มีชีวิต เหตุผลก็คงเนื่องมาจากหัวหน้าครัวเรือนชายอยู่ในฐานะที่ประกอบการอาชีพ และมีรายได้ในสัดส่วนที่มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนหญิง

เป็นที่น่าสนใจว่าถ้านำเอาลักษณะอาชีพมาพิจารณาประกอบด้วยแล้ว แบบแผนความสัมพันธ์ในเรื่องนี้จะผิดแผกแตกต่างกันออกไป หรือไม่ก็พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในระหว่างหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพโดยใช่วิชาชีพกับหัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในประเภทใช้แรงงานต่างๆ กล่าวคือ ในกลุ่มที่มีบุตรมีชีวิตเพียง 1-2 คน หรือ 3-4 คนนั้น ผู้ที่ทำงานโดยใช่วิชาชีพจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาบุตรน้อยกว่ากลุ่มที่ทำงานโดยไม่ใช้วิชาชีพ คือ ร้อยละ 14.1 และ 21.1 กับร้อยละ 43.7 และ 38.5 ตามลำดับ ข้อมูลในส่วนนี้จึงยืนยันได้ว่า ผู้ที่มิใช่วิชาชีพหรือระดับการทำงานสูงกว่า มีรายได้ดีกว่านั้น แม้จะคุมด้วยตัวแปรจำนวนบุตรแล้วก็ยังพบว่ามีความจำเป็นในการพึ่งพาบุตรน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า หรือมีลักษณะอาชีพที่ต้องใช้แรงงานต่างๆ

แบบความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ยังคงเป็นไปตามเดิมเมื่อพิจารณาจากกลุ่มรายได้และจำนวนบุตรมีชีวิต กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้น้อยลงเท่าใด ยิ่งมีความจำเป็นในการพึ่งพาบุตรมากขึ้นเท่านั้น ตัวอย่างดูได้จากกลุ่มที่มีลูกเพียง 1-2 คน พบว่ามีความจำเป็นในการพึ่งพาบุตรแตกต่างกับระหว่างกลุ่มขนาดของรายได้ดังนี้ คือร้อยละ 45.2, 30.2 และ 17.5 จากกลุ่มผู้มียาได้ 3,001-5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

เช่นเดียวกัน เมื่อนำระดับการศึกษาเข้ามาเป็นตัวแปรควบคุมพบว่า ผู้ที่อยู่ในกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่า และมีบุตรมีชีวิตจำนวนต่างๆ มีขนาดความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า คือร้อยละ 40.8, 38.8, 48.9 และ 50.0 กับร้อยละ 24.3, 22.5 ตามลำดับกับจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ ข้อมูลนี้พบสรุปได้ว่า ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งซึ่งบ่งบอกถึงลักษณะความจำเป็นในการพึ่งพาบุตร ประชากรที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้นเท่าใดก็ยิ่งมีความสามารถที่จะดำรงชีพอยู่ได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 8 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตและเพศ/อาชีพ/รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน/ระดับการศึกษา

จำนวนบุตรที่มีชีวิต	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>จำนวนบุตรที่มีชีวิต/ เพศ</u>			
<u>ชาย</u>			
1-2	31.6 (43)	68.4 (93)	100.0 (136)
3-4	31.7 (33)	68.3 (71)	100.0 (104)
5-6	37.0 (10)	63.0 (17)	100.0 (27)
7+	45.5 (5)	54.5 (6)	100.0 (11)
รวม	32.7 (91)	67.3 (157)	100.0 (278)
$X^2 = 1.15993$ (ระดับนัยสำคัญ = .76263)			
<u>หญิง</u>			
1-2	41.3 (33)	58.8 (47)	100.0 (80)
3-4	40.4 (23)	59.6 (34)	100.0 (57)
5-6	61.5 (16)	38.5 (10)	100.0 (26)
7+	50.0 (3)*	51.0 (3)*	100.0 (6)
รวม	44.4 (75)	55.6 (94)	100.0 (169)
$X^2 = 3.87025$ (ระดับนัยสำคัญ = .27582)			

ตารางที่ 8 (ต่อ)

จำนวนบุตรที่มีชีวิต	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>จำนวนบุตรมีชีวิตร/อาชีพ</u>			
<u>วิชาชีพ</u>			
1-2	14.1 (9)	85.9 (55)	100.0 (64)
3-4	21.1 (8)	78.9 (30)	100.0 (38)
5-6	33.3 (1)*	66.7 (2)*	100.0 (3)*
7+	25.0 (1)*	75.0 (3)*	100.0 (4)*
รวม	17.4 (19)	82.6 (90)	100.0 (109)
	$X^2 = 1.53718$ (ระดับนัยสำคัญ = .67372)		
<u>ไม่ใช้วิชาชีพ</u>			
1-2	43.7 (66)	56.3 (85)	100.0 (151)
3-4	38.5 (47)	61.5 (75)	100.0 (122)
5-6	50.0 (25)	50.0 (25)	100.0 (50)
7+	53.8 (7)	46.2 (6)	100.0 (13)
รวม	43.2 (145)	56.8 (191)	100.0 (336)
	$X^2 = 2.64585$ (ระดับนัยสำคัญ = .44951)		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

จำนวนบทรมชีวิต	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>จำนวนบทรมชีวิต/ รายได้</u>			
<u>< 3,000</u>			
1-2	45.2 (42)	54.8 (51)	100.0 (93)
3-4	50.0 (39)	50.0 (39)	100.0 (78)
5-6	50.0 (19)	50.0 (19)	100.0 (38)
7+	50.0 (5)	50.0 (5)	100.0 (10)
รวม	47.9 (105)	52.1 (114)	100.0 (219)
$X^2 = .50195$ (ระดับนัยสำคัญ = .91846)			
<u>3,001-5,000</u>			
1-2	30.2 (16)	69.8 (37)	100.0 (53)
3-4	25.9 (7)	74.1 (20)	100.0 (27)
5-6	75.0 (3)*	25.0 (1)*	100.0 (4)*
7+	50.0 (1)*	50.0 (1)*	100.0 (2)*
รวม	31.4 (27)	68.6 (59)	100.0 (86)
$X^2 = 4.26331$ (ระดับนัยสำคัญ = .23440)			
<u>5,001+</u>			
1-2	17.5 (10)	82.5 (47)	100.0 (57)
3-4	15.4 (8)	84.6 (44)	100.0 (52)
5-6	33.3 (3)*	66.7 (6)	100.0 (9)
7+	50.0 (2)*	50.0 (2)*	100.0 (4)*
รวม	18.9 (23)	81.1 (99)	100.0 (122)
$X^2 = 4.24289$ (ระดับนัยสำคัญ = .23640)			

ตารางที่ 8 (ต่อ)

จำนวนบทรมชีวิต	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>จำนวนบทรมชีวิต/ ระดับการศึกษา</u>			
<u>ต่ำกว่าประถมศึกษา/ ประถมศึกษา</u>			
1-2	40.8 (58)	59.2 (84)	100.0 (142)
3-4	38.8 (47)	61.2 (74)	100.0 (121)
5-6	48.9 (23)	51.1 (24)	100.0 (47)
7+	50.0 (8)	50.0 (8)	100.0 (16)
รวม	41.7 (136)	58.9 (190)	100.0 (326)
	$X^2 = 1.91437$ (ระดับนัยสำคัญ = .59637)		
<u>มัธยมศึกษา/ สูงกว่า</u>			
1-2	24.6 (18)	75.7 (56)	100.0 (74)
3-4	22.5 (9)	77.5 (31)	100.0 (40)
5-6	50.0 (3)*	50.0 (3)*	100.0 (6)
7+	-	100.0 (1)*	100.0 (1)*
รวม	24.8 (30)	75.2 (91)	100.0 (121)
	$X^2 = 2.49574$ (ระดับนัยสำคัญ = .47606)		

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

1.4 สถานภาพสมรส

ดังที่ได้ทบทวนเอกสารไว้ในบทที่ 1 ว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรทางด้านเศรษฐกิจด้วยประการหนึ่ง ในที่นี้ขอมูลที่บ่งบอกไปว่าทำนองเดียวกันคือ ผู้ที่มีสถานภาพสมรสหม้าย/หย่า/แยก นั้นมีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกัน คือร้อยละ 53.8 และ 35.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 9) เหตุผลในเรื่องนี้ ก็คงด้วยปัญหาความขาดแคลนปัจจัยทางเศรษฐกิจมากกว่าที่จะเป็นด้วยเหตุอื่นๆ

เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนดังกล่าวจะพบความแตกต่างในความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร แต่ละสถานภาพสมรสคือ สมรสและอยู่ด้วยกันกับหม้าย/หย่า/แยกอย่างชัดเจน และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพสมรสกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรด้วยค่าไคสแควร์ (X^2 -test) พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสหม้าย/หย่า/แยก มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่สมรสและอยู่ด้วยกัน หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นหม้าย/หย่า/แยก ย่อมขาดคู่คิดเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้นบุตรคือที่พึ่งทั้งทางใจและทางการเงิน

เมื่อพิจารณาสถานภาพสมรสร่วมกับเพศของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหญิงที่มีสถานภาพสมรสและอยู่กันด้วยกันในปัจจุบัน มีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยบุตรเมื่อถึงวัยสูงอายุในสัดส่วนที่มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนชาย คือร้อยละ 40.9 ต่อร้อยละ 32.6 และหัวหน้าครัวเรือนหญิงที่เป็นหม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่มีจำนวนถึงร้อยละ 56.5 ที่บอกว่าจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยบุตร

ข้อมูลนี้ก็เป็นข้อมูลในแบบเดียวกันกับประเทศโลกที่สาม โดยทั่วไปซึ่งผู้หญิงยังคงเป็นสมาชิกของครอบครัวที่มักจะไม่สามารถหาเลี้ยงชีพได้เนื่องจากข้อจำกัดต่างๆ เช่น การศึกษา หรือวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ เป็นต้น

ลักษณะอาชีพเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่นำมาพิจารณาร่วมกับสถานภาพสมรส พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดสำหรับกลุ่มผู้ทำงานที่ใช้วิชาชีพ และผู้ทำงานซึ่งไม่ใช้วิชาชีพ กล่าวคือ ในกรณีที่มีสถานภาพสมรส หม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่ ผู้ที่ทำงานโดยไม่ใช้วิชาชีพจะมีร้อยละของความจำเป็นต้องพึ่งพาบุตรสูงถึง 58.0 และผู้ที่สมรสและอยู่ด้วยกัน แต่เป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มไม่ใช้วิชาชีพนั้นมีความจำเป็นต้องพึ่งพาบุตร ร้อยละ 41.0 ในขณะที่ผู้ที่ใช้วิชาชีพเพียงร้อยละ 17.3 เท่านั้น

รายได้ของหัวหน้าครัวเรือนที่นำมาเป็นตัวแปรควบคุมก็บ่งบอกความสัมพันธ์ในทำนองเดียวกันคือ ความจำเป็นที่พึ่งพาบุตรจะลดลงไป เมื่อหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสมีรายได้มากขึ้น คือร้อยละ 45.8, 31.0 และ 18.1

ระดับการศึกษาก็เช่นกัน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่า คือร้อยละ 40.2 และร้อยละ 22.6 และผู้มีสถานภาพสมรส หม้าย หย่า หรือแยกกัน พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรค่อนข้างมากคือ ร้อยละ 53.1

สำหรับแบบของครอบครัวนั้น พบว่า แบบแผนความสัมพันธ์ไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก ในระหว่างประชากรที่อยู่ในสองลักษณะครอบครัว แต่แนวโน้มก็ยังเป็นไปในลักษณะเดิมคือ ในกรณีของผู้มีสถานภาพสมรส หม้าย หย่า หรือแยกกัน ความจำเป็นในการพึ่งพาบุตรมีค่อนข้างมากคือ ร้อยละ 46.7 และร้อยละ 58.3 ในทั้งลักษณะครอบครัวขยายและครอบครัวเดี่ยว (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 9 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
สมรสแล้วอยู่ด้วยกัน	35.3 (145)	64.7 (266)	100.0 (411)
หม้าย/หย่า/แยก	53.8 (21)	46.2 (18)	100.0 (39)
รวม	36.9 (166)	63.1 (284)	100.0 (450)
$X^2 = 5.27407$ (ระดับนัยสำคัญ = .02165)			

ตารางที่ 10 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตาม สถานภาพการสมรสและเพศ/อาชีพ/รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน/ ระดับการศึกษา/ แบบของครอบครัว

สถานภาพสมรส	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
สถานภาพสมรส/ เพศ			
<u>ชาย</u>			
สมรสและอยู่ด้วยกัน	32.6 (91)	67.4 (188)	100.0 (279)
หม้าย/หย่า/แยก	-	100.0 (2)*	100.0 (2)*
รวม	32.4 (91)	67.6 (190)	100.0 (281)
	$X^2 = .96476$ (ระดับนัยสำคัญ = .32599)		
<u>หญิง</u>			
สมรสและอยู่ด้วยกัน	40.9 (54)	59.1 (78)	100.0 (132)
หม้าย/หย่า/แยก	56.8 (21)	43.2 (16)	100.0 (37)
รวม	44.4 (75)	55.6 (94)	100.0 (169)
	$X^2 = 2.94038$ (ระดับนัยสำคัญ = .08639)		
สถานภาพสมรส/ อาชีพ			
<u>วิชาชีพ</u>			
สมรสและอยู่ด้วยกัน	17.3 (18)	82.7 (86)	100.0 (104)
หม้าย/หย่า/แยก	20.0 (1)*	80.0 (4)*	100.0 (5)
รวม	17.4 (19)	82.6 (90)	100.0 (109)
	$X^2 = .02403$ (ระดับนัยสำคัญ = .87682)		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

สถานภาพสมรส	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>ไม่ใช้วิชาชีพ</u>			
สมรสและอยู่ด้วยกัน	41.0 (125)	59.0 (180)	100.0 (305)
หม้าย/หย่า/แยก	58.0 (20)	41.2 (14)	100.0 (34)
รวม	42.8 (145)	57.2 (194)	100.0 (339)
	$X^2 = 3.97736$ (ระดับนัยสำคัญ = .04621)		
<u>สถานภาพสมรส/ รายได้</u>			
<u>< 3,000</u>			
สมรสและอยู่ด้วยกัน	45.8 (87)	54.2 (103)	100.0 (190)
หม้าย/หย่า/แยก	60.0 (18)	40.0 (12)	100.0 (30)
รวม	47.7 (105)	52.3 (115)	100.0 (220)
	$X^2 = 2.09716$ (ระดับนัยสำคัญ = .14757)		
<u>3,001-5,000</u>			
สมรสและอยู่ด้วยกัน	31.0 (27)	69.0 (60)	100.0 (87)
หม้าย/หย่า/แยก	-	100.0 (1)*	100.0 (1)*
รวม	30.7 (27)	69.3 (61)	100.0 (88)
	$X^2 = .44771$ (ระดับนัยสำคัญ = .50342)		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

สถานภาพสมรส	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>5,001+</u>			
สมรสและอยู่ด้วยกัน	18.1 (21)	81.9 (95)	100.0 (116)
หม้าย/หย่า/แยก	33.3 (21)*	66.7 (4)*	100.0 (6)
รวม	18.9 (23)	81.1 (99)	100.0 (122)
	$X^2 = .86497$ (ระดับนัยสำคัญ = .35235)		
<u>สถานภาพสมรส/ ระดับการศึกษา</u>			
<u>ต่ำกว่าประถมศึกษา/ ประถมศึกษา</u>			
สมรสและอยู่ด้วยกัน	40.2 (119)	59.8 (177)	100.0 (296)
หม้าย/หย่า/แยก	53.1 (17)	46.9 (15)	100.0 (32)
รวม	41.5 (136)	58.5 (192)	100.0 (328)
	$X^2 = 1.98680$ (ระดับนัยสำคัญ = .15868)		
<u>มัธยมศึกษาและสูงกว่า</u>			
สมรสและอยู่ด้วยกัน	22.6 (26)	77.4 (89)	100.0 (115)
หม้าย/หย่า/แยก	57.1 (4)*	42.9 (3)*	100.0 (7)
รวม	24.6 (30)	75.4 (92)	100.0 (122)
	$X^2 = 4.24370$ (ระดับนัยสำคัญ = .03940)		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

สถานภาพสมรส	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	รวม
<u>สถานภาพสมรส/แบบของครอบครัว</u>			
<u>ครอบครัวขยาย</u>			
สมรสและอยู่ด้วยกัน	36.1 (43)	63.9 (76)	100.0 (119)
หม้าย/หย่า/แยก	46.7 (7)	53.3 (8)	100.0 (15)
รวม	37.3 (50)	62.7 (84)	100.0 (134)
	$X^2 = .63173$ (ระดับนัยสำคัญ = .42672)		
<u>ครอบครัวเดี่ยว</u>			
สมรสและอยู่ด้วยกัน	34.9 (102)	65.1 (190)	100.0 (292)
หม้าย/หย่า/แยก	58.3 (14)	41.7 (10)	100.0 (24)
รวม	36.7 (116)	63.3 (200)	100.0 (316)
	$X^2 = 5.22748$ (ระดับนัยสำคัญ = .02231)		

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมี 7 ตัวแปร คือ อาชีพ สถานภาพการทำงาน รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน การออมทรัพย์ การมีหนี้สิน กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน ซึ่งจะได้วิเคราะห์ทีละตัวแปรดังนี้

2.1 อาชีพ

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงว่า ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร มีความสัมพันธ์กับอาชีพของบิดามารดา กล่าวคือ บิดามารดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผู้ใช้แรงงานหรืองานบริการอื่นๆ มีแนวโน้มที่จะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าบิดามารดาที่ประกอบอาชีพอื่น เช่น อาชีพวิชาชีพ ราชการ รัฐวิสาหกิจ เสมียน เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรน่าจะเกี่ยวข้องกับอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน ดังนั้นจึงตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาว่า "หัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพที่ไม่ใช่วิชาชีพน่าจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับวิชาชีพ"

ผลการศึกษาจากตารางที่ 11 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ว่างงาน/ไม่มีอาชีพที่แน่นอน มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุด คือร้อยละ 68.8 รองลงมาคือ อาชีพบริการ ร้อยละ 48.9 อาชีพค้าขาย ร้อยละ 41.2 อาชีพเกษตร/ผู้ใช้แรงงานร้อยละ 37.0 และอาชีพวิชาชีพ ร้อยละ 17.4 ตามลำดับ

การที่หัวหน้าครัวเรือนที่ว่างงาน อาชีพบริการ ค้าขาย เกษตร/ผู้ใช้แรงงาน มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับวิชาชีพ (ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/เสมียน เป็นต้น) อาจเนื่องมาจากว่าในกลุ่มอาชีพเหล่านี้เป็นอาชีพที่มีรายได้น้อย และไม่มีความมั่นคงในอาชีพมากนัก จึงจัดได้ว่าเป็นผู้อยู่ในฐานะลำบากที่จะสะสมทรัพย์ไว้ใช้ในวัยสูงอายุ

ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร เมื่อทดสอบด้วยสถิติ X^2 -test พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ต่ำกว่า .05

เมื่อนำรายได้ของหัวหน้าครัวเรือนมาเป็นตัวแปรควบคุมในทุกกลุ่มของรายได้ (ตารางที่ 12) พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท หัวหน้าครัวเรือนที่ว่างงาน/ไม่ทำงาน มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าอาชีพอื่นๆ คือร้อยละ 75.0 รองลงมาคือ อาชีพบริการ

ร้อยละ 53.1 อาชีพวิชาชีพร้อยละ 50.0 อาชีพค้าขายร้อยละ 47.2 และอาชีพเกษตรกร/
ผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 40.5 ตามลำดับ

กลุ่มรายได้ 3,000-5,000 บาท พบว่า หัวหน้าครัวเรือนอาชีพบริการมีความ
จำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุดคือร้อยละ 47.1 รองลงมาคืออาชีพเกษตรกร/ผู้ใช้แรงงาน
ร้อยละ 35.3 (สำหรับอาชีพวิชาชีพ ค้าขาย และว่างงาน มีข้อมูลน้อยกว่าจึงไม่นำมาพิจารณาด้วย)

กลุ่มรายได้ 5,001 บาทขึ้นไป พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย มีความ
จำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุดคือ ร้อยละ 31.6 รองลงมาคืออาชีพวิชาชีพ ร้อยละ 14.5
(สำหรับอาชีพอื่นๆ มีข้อมูลน้อยกว่า 5 จึงไม่นำมาพิจารณาด้วย)

เมื่อนำระดับการศึกษามาพิจารณาร่วมด้วย พบว่า ในกลุ่มของการศึกษาประถม
ศึกษาและต่ำกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ว่างงาน มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุดคือ
ร้อยละ 91.7 รองลงมาคืออาชีพบริการ ร้อยละ 49.4 ค้าขายร้อยละ 42.7 เกษตรกร/
ผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 35.5 และอาชีพวิชาชีพมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรน้อยที่สุดคือ
ร้อยละ 22.2 สำหรับกลุ่มการศึกษามัธยมศึกษาและสูงกว่าพบว่า หัวหน้าครัวเรือนอาชีพเกษตรกร/
ผู้ใช้แรงงานมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนอาชีพวิชาชีพคือ ร้อยละ
44.0 และร้อยละ 15.1 ตามลำดับ

แบบของครอบครัวคืออีกตัวแปรหนึ่งที่นำมาควบคุมอาชีพพบว่า ในกลุ่มครอบครัวขยาย
หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุดคือ ร้อยละ 60
รองลงมาคืออาชีพบริการร้อยละ 42.1 เกษตรกร/ผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 37.5 และอาชีพวิชาชีพ
ร้อยละ 19.5

สำหรับในกลุ่มครอบครัวเดี่ยว พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ว่างงานมีความจำเป็น
ในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุดคือร้อยละ 72.7 รองลงมาคืออาชีพบริการ ร้อยละ 50.7
เกษตรกร/ผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 36.7 ค้าขายร้อยละ 35.4 และอาชีพวิชาชีพมีความจำเป็น
ในการพึ่งพาอาศัยบุตรน้อยที่สุด คือร้อยละ 16.2

ตารางที่ 11 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
วิชาชีพ	17.4 (19)	82.6 (90)	100.0 (109)
ค้าขาย	41.2 (35)	58.8 (50)	100.0 (85)
เกษตรกร/ผู้ใช้แรงงาน	37.0 (54)	63.0 (92)	100.0 (146)
บริการ	48.9 (45)	51.1 (47)	100.0 (92)
ว่างงาน/ไม่มีอาชีพ	68.8 (11)	31.3 (5)	100.0 (16)
รวม	36.6 (164)	63.4 (284)	100.0 (448)
	$\chi^2 = 31.17234$ (ระดับนัยสำคัญ = .00000)		

ตารางที่ 12 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอาชีพและรายได้ของหัวหน้าครัวเรือน/ระดับการศึกษา/แบบของครอบครัว

อาชีพ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>อาชีพ/รายได้</u>			
<u>< 3,000</u>			
วิชาชีพ	50.0 (5)	50.0 (5)	100.0 (10)
ค้าขาย	47.2 (25)	52.8 (28)	100.0 (53)
เกษตรกร/ผู้ใช้แรงงาน	40.5 (34)	59.5 (50)	100.0 (84)
บริการ	53.1 (34)	46.9 (30)	100.0 (64)
ว่างงาน/ไม่ทำงาน	75.0 (6)	25.0 (2)*	100.0 (8)
รวม	47.5 (104)	52.5 (115)	100.0 (219)
	$X^2 = 4.92735$ (ระดับนัยสำคัญ = .29483)		
<u>3,001-5,000</u>			
วิชาชีพ	13.8 (4)*	86.2 (25)	100.0 (29)
ค้าขาย	28.6 (2)*	71.4 (5)	100.0 (7)
เกษตรกร/ผู้ใช้แรงงาน	35.3 (12)	64.7 (22)	100.0 (12)
บริการ	47.1 (8)	52.9 (9)	100.0 (34)
ว่างงาน/ไม่ทำงาน	-	-	-
รวม	29.9 (26)	70.1 (61)	100.0 (87)
	$X^2 = 6.45722$ (ระดับนัยสำคัญ = .09137)		

ตารางที่ 12 (ต่อ)

อาชีพ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>5,001+</u>			
วิชาชีพ	14.5 (10)	85.5 (59)	100.0 (69)
ค้าขาย	31.6 (6)	68.4 (13)	100.0 (19)
เกษตรกร/ผู้ใช้แรงงาน	17.4 (4)*	82.6 (19)	100.0 (23)
บริการ	27.3 (3)*	72.7 (8)	100.0 (11)
ว่างงาน/ไม่ทำงาน	-	-	-
รวม	18.9 (23)	81.1 (99)	100.0 (122)
$X^2 = 3.41071$ (ระดับนัยสำคัญ = .33253)			
<u>อาชีพ/ระดับการศึกษา</u>			
<u>ต่ำกว่าประถมศึกษา/ประถมศึกษา</u>			
วิชาชีพ	22.2 (8)	77.8 (28)	100.0 (36)
ค้าขาย	42.7 (32)	57.3 (43)	100.0 (75)
เกษตรกร/ผู้ใช้แรงงาน	35.5 (43)	64.5 (78)	100.0 (121)
บริการ	49.4 (41)	50.6 (42)	100.0 (53)
ว่างงาน/ไม่ทำงาน	91.7 (11)	8.3 (1)*	100.0 (12)
รวม	41.3 (327)	58.7 (192)	100.0 (327)
$X^2 = 21.92417$ (ระดับนัยสำคัญ = .00021)			

ตารางที่ 12 (ต่อ)

อาชีพ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>มัธยมศึกษาและสูงกว่า</u>			
วิชาชีพ	15.1 (11)	84.9 (62)	100.0 (73)
ค้าขาย	30.0 (3)*	70.0 (7)	100.0 (10)
เกษตรกร/ผู้ใช้แรงงาน	44.0 (11)	56.0 (14)	100.0 (25)
บริการ	44.4 (4)*	55.6 (5)	100.0 (9)
ว่างงาน/ไม่ทำงาน	-	100.0 (4)*	100.0 (4)*
รวม	24.0 (29)	76.0 (92)	100.0 (121)
	$X^2 = 12.20942$ (ระดับนัยสำคัญ = .01586)		
<u>อาชีพ/แบบของครอบครัว</u>			
<u>ครอบครัวขยาย</u>			
วิชาชีพ	19.5 (8)	80.5 (33)	100.0 (41)
ค้าขาย	60.0 (12)	40.0 (8)	100.0 (20)
เกษตรกร/ผู้ใช้แรงงาน	37.5 (18)	62.5 (30)	100.0 (48)
บริการ	42.1 (8)	57.9 (11)	100.0 (19)
ว่างงาน/ไม่ทำงาน	60.0 (3)*	40.0 (2)*	100.0 (5)
รวม	38.6 (49)	63.2 (84)	100.0 (133)
	$X^2 = 11.28884$ (ระดับนัยสำคัญ = .0235)		

ตารางที่ 12 (ต่อ)

อาชีพ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>ครอบครัวเดี่ยว</u>			
วิชาชีพ	16.2 (11)	83.8 (57)	100.0 (68)
ค้าขาย	35.4 (23)	64.6 (42)	100.0 (65)
เกษตรกร/ผู้ใช้แรงงาน	36.7 (36)	63.3 (62)	100.0 (98)
บริการ	50.7 (37)	49.3 (36)	100.0 (73)
ว่างงาน/ไม่ทำงาน	72.7 (8)	27.3 (3)*	100.0 (11)
รวม	36.5 (115)	63.5 (200)	100.0 (315)
	$X^2 = 24.71929$ (ระดับนัยสำคัญ = .00006)		

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

2.2 สถานภาพการทำงาน

สถานภาพการทำงานของคุณคณจะชี้ให้เห็นถึงระดับรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลนั้นๆ ที่แตกต่างกัน คือรายได้ต่ำและรายได้สูง จากระดับรายได้ที่ได้รับนี้เองจะทำให้บุคคลมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันด้วย เพราะฉะนั้นการที่บุคคลมีสถานภาพในการทำงานที่ต่างกันน่าจะส่งผลต่อความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุต่างกันด้วย โดยเฉพาหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานส่วนตัว เช่น ทำงานบ้าน ทำงานเกษตรในที่ดินของตนเอง น่าจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรทางการเงินจากบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานเป็นนายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งรวมถึงลูกจ้างภาครัฐบาลและเอกชนด้วย ผลการศึกษาจากตารางที่ 13 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีงานทำ มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุดคือร้อยละ 61.9 รองลงมาคือ หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานส่วนตัว ร้อยละ 43.4 และหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง ร้อยละ 29.2

การที่หัวหน้าครัวเรือนไม่มีงานทำ และทำงานกิจการส่วนตัว มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้างและนายจ้าง คงเป็นเพราะว่าผู้ที่ไม่มีงานทำนั้นไม่มีรายได้ ซึ่งจะต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่น สำหรับหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานส่วนตัวในชุมชนบางกะเจ้าคือผู้ทำงานภาคเกษตรและทำงานบ้าน ซึ่งต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้างคือ เป็นลูกจ้างทั้งภาครัฐบาลและเอกชน

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือนกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร เมื่อทดสอบด้วยค่า X^2 -test พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า .05

เมื่อนำเพศมาควบคุมสถานภาพการทำงาน (ตารางที่ 14) พบว่า ในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนชาย หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานส่วนตัว มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง คือร้อยละ 40.0 และร้อยละ 27.9 ตามลำดับ

ในกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือนหญิง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีงานทำมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุด คือร้อยละ 66.7 รองลงมาคือหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานส่วนตัว ร้อยละ 46.5 และหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานลูกจ้างมีความจำเป็น

ในการพึ่งพาอาศัยบุตรน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 34.0

เมื่อนำอาชีพเมื่อนำมาพิจารณาพร้อมกับสถานภาพการทำงาน พบว่า ในกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพที่ไม่ใช่วิชาชีพ และหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีงานทำมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุดคือ ร้อยละ 61.9 รองลงมาคือหัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานส่วนตัว ร้อยละ 42.9 ลูกจ้าง ร้อยละ 39.7

สถานภาพการทำงาน เมื่อนำรายได้ของหัวหน้าครัวเรือนมาพิจารณาประกอบในแต่ละกลุ่มรายได้ พบว่า กลุ่มรายได้ < 3,000 บาท หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีงานทำมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุดคือร้อยละ 61.5 รองลงมาคือ ลูกจ้างร้อยละ 50.6 และทำงานส่วนตัวร้อยละ 45.0 กลุ่มรายได้ 3,001-5,000 บาท พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานส่วนตัว มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนลูกจ้าง ร้อยละ 48.0 และร้อยละ 22.6 ตามลำดับ และกลุ่มรายได้ 5,001 บาทขึ้นไป พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานส่วนตัว มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นลูกจ้างคือ ร้อยละ 26.9 และร้อยละ 16.0 ตามลำดับ

เมื่อนำระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมาเป็นตัวแปรควบคุมในกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีงานทำมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุด คือร้อยละ 81.3 รองลงมาคือ ทำงานส่วนตัวและลูกจ้าง ร้อยละ 42.9 และร้อยละ 35.7 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษามัธยมศึกษาและสูงกว่า พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานส่วนตัวมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานลูกจ้าง คือร้อยละ 47.6 และร้อยละ 19.4 ตามลำดับ และที่เป็นดังนั้นก็เพราะผู้ที่ทำงานส่วนตัวนั้นคือกลุ่มแม่บ้าน หรือทำงานเกษตรในครัวเรือนมีรายได้น้อย หรือไม่มีรายได้ประจำ

แบบของครอบครัวคืออีกตัวแปรหนึ่งที่นำมาควบคุม พบว่า ในกลุ่มครอบครัวขยาย หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานส่วนตัว มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานลูกจ้าง คือร้อยละ 58.8 และร้อยละ 21.3 ตามลำดับ ในกลุ่มของครอบครัวเดี่ยว พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีงานทำมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุดคือ ร้อยละ 66.7 รองลงมาคือสถานภาพการทำงานส่วนตัวและลูกจ้าง ร้อยละ 37.7, 32.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตาม
สถานภาพการทำงาน

สถานภาพการทำงาน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
ไม่มีงานทำ	61.9 (13)	38.1 (8)	100.0 (21)
ทำงานส่วนตัว	43.4 (82)	56.6 (107)	100.0 (189)
ลูกจ้าง	29.2 (69)	70.8 (167)	100.0 (236)
นายจ้าง	50.0 (2)*	50.0 (2)*	100.0 (4)*
รวม	36.9 (166)	63.1 (284)	100.0 (450)
	$X^2 = 9.44385$ (ระดับนัยสำคัญ = .00212)		

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

ตารางที่ 14 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตาม สถานภาพการทำงานและเพศ/อาชีพ/รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน/ระดับการศึกษา/แบบของครอบครัว

สถานภาพการทำงาน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>สถานภาพการทำงาน/ เพศ</u>			
<u>ชาย</u>			
ไม่มีงานทำ	50.0 (3)*	50.0 (3)*	100.0 (6)
ส่วนตัว	40.0 (36)	60.0 (54)	100.0 (90)
ลูกจ้าง	27.9 (51)	72.1 (132)	100.0 (183)
นายจ้าง	50.0 (1)*	50.1 (1)*	100.0 (2)*
รวม	32.4 (91)	67.6 (190)	100.0 (281)
	$X^2 = 5.22158$ (ระดับนัยสำคัญ = .15627)		
<u>หญิง</u>			
ไม่มีงานทำ	66.7 (10)	33.3 (5)	100.0 (15)
ส่วนตัว	46.5 (46)	53.5 (53)	100.0 (99)
ลูกจ้าง	34.0 (18)	66.0 (35)	100.0 (53)
นายจ้าง	50.0 (1)*	50.0 (1)*	100.0 (2)*
รวม	44.4 (75)	55.6 (94)	100.0 (169)
	$X^2 = 5.54848$ (ระดับนัยสำคัญ = .13577)		

ตารางที่ 14 (ต่อ)

สถานภาพการทำงาน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>สถานภาพการทำงาน/อาชีพ</u>			
<u>วิชาชีพ</u>			
ไม่มีงานทำ	-	-	-
ส่วนตัว	50.0 (2)*	50.0 (2)	100.0 (2)
ลูกจ้าง	15.4 (16)	84.6 (88)	100.0 (104)
นายจ้าง	100.0 (1)*	-	100.0 (1)*
รวม	17.4 (19)	82.6 (90)	100.0 (109)
	$X^2 = 7.98745$ (ระดับนัยสำคัญ = .01843)		
<u>ไม่ใช้วิชาชีพ</u>			
ไม่มีงานทำ	61.9 (13)	38.1 (8)	100.0 (21)
ส่วนตัว	42.9 (79)	57.1 (105)	100.0 (184)
ลูกจ้าง	39.7 (52)	60.3 (79)	100.0 (131)
นายจ้าง	33.1 (1)*	66.7 (2)*	100.0 (3)*
รวม	42.8 (145)	57.2 (194)	100.0 (339)
	$X^2 = 3.75854$ (ระดับนัยสำคัญ = .28875)		

ตารางที่ 14 (ต่อ)

สถานภาพการทำงาน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>สถานภาพการทำงาน/ รายได้</u>			
<u>< 3,000</u>			
ไม่มีงานทำ	61.5 (8)	38.5 (5)	100.0 (13)
ส่วนตัว	45.0 (58)	55.0 (71)	100.0 (129)
ลูกจ้าง	50.6 (39)	49.4 (38)	100.0 (77)
นายจ้าง	-	100.0 (1)*	100.0 (1)*
รวม	47.7 (105)	52.3 (115)	100.0 (220)
	X ² = 2.56613 (ระดับนัยสำคัญ = .46346)		
<u>3,001-5,000</u>			
ไม่มีงานทำ	-	-	-
ส่วนตัว	48.0 (12)	52.0 (13)	100.0 (25)
ลูกจ้าง	22.6 (14)	77.4 (48)	100.0 (62)
นายจ้าง	100.0 (1)*	-	100.0 (1)*
รวม	30.7 (27)	69.3 (61)	100.0 (88)
	X ² = 7.69792 (ระดับนัยสำคัญ = .02130)		
<u>5,001+</u>			
ไม่มีงานทำ	-	-	-
ส่วนตัว	26.9 (7)	73.1 (19)	100.0 (26)
ลูกจ้าง	16.0 (15)	84.0 (79)	100.0 (94)
นายจ้าง	50.0 (1)*	50.0 (1)*	100.0 (2)
รวม	18.9 (23)	81.1 (99)	100.0 (122)
	X ² = 2.89030 (ระดับนัยสำคัญ = .23575)		

ตารางที่ 14 (ต่อ)

สถานภาพการทำงาน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>สถานภาพการทำงาน/ ระดับการศึกษา</u>			
<u>ต่ำกว่าประถมศึกษา/ ประถมศึกษา</u>			
ไม่มีงานทำ	81.3 (13)	18.8 (3)*	100.0 (16)
ส่วนตัว	42.9 (72)	57.1 (96)	100.0 (168)
ลูกจ้าง	35.7 (51)	64.3 (92)	100.0 (143)
นายจ้าง	-	100.0 (1)*	100.0 (1)*
รวม	41.5 (136)	58.5 (192)	100.0 (328)
	$X^2 = 13.25934$ (ระดับนัยสำคัญ = .00411)		
<u>มัธยมศึกษา/ สูงกว่า</u>			
ไม่มีงานทำ	-	100.0 (5)	100.0 (5)
ส่วนตัว	47.6 (10)	52.4 (11)	100.0 (21)
ลูกจ้าง	19.4 (18)	80.6 (75)	100.0 (93)
นายจ้าง	66.7 (2)*	33.3 (1)*	100.0 (3)*
รวม	24.6 (30)	75.4 (92)	100.0 (122)
	$X^2 = 11.87517$ (ระดับนัยสำคัญ = .00782)		

ตารางที่ 14 (ต่อ)

สถานภาพการทำงาน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>สถานภาพการทำงาน/แบบของครอบครัว</u>			
<u>ครอบครัวขยาย</u>			
ไม่มีงานทำ	50.0 (3)*	50.0 (3)*	100.0 (6)
ส่วนตัว	58.8 (30)	41.2 (21)	100.0 (51)
ลูกจ้าง	21.3 (16)	78.7 (59)	100.0 (75)
นายจ้าง	50.0 (1)*	50.0 (1)*	100.0 (2)*
รวม	37.3 (50)	62.7 (84)	100.0 (134)
	$X^2 = 18.82676$ (ระดับนัยสำคัญ = .0030)		
<u>ครอบครัวเดี่ยว</u>			
ไม่มีงานทำ	66.7 (10)	33.5 (5)	100.0 (15)
ส่วนตัว	37.7 (52)	62.3 (86)	100.0 (138)
ลูกจ้าง	32.9 (53)	67.1 (108)	100.0 (161)
นายจ้าง	50.0 (1)*	50.0 (1)*	100.0 (2)*
รวม	36.7 (116)	63.3 (200)	100.0 (316)
	$X^2 = 6.99765$ (ระดับนัยสำคัญ = .07197)		

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

2.3 รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ต่างกัน ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมักจะต่างกันด้วย กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรจะสูง และหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรจะต่ำ จึงตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาว่า "หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำน่าจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้สูง" ผลจากการศึกษา (ตารางที่ 15) พบว่าความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรจะลดลงตามรายได้ของหัวหน้าครัวเรือนที่สูงขึ้นคือ ร้อยละ 50.0, 47.4, 30.7 และร้อยละ 18.9 ของหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ไม่แน่นอน <3,000 บาท, 3,001-5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

การที่หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้น้อย มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนสูง อาจเป็นเพราะว่ามีรายได้น้อยมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของสมาชิกในครอบครัวหลายคน จึงทำให้ไม่สามารถเก็บออมไว้ใช้ในยามสูงอายุได้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนดังกล่าวจะพบความแตกต่างในความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรแต่ละกลุ่มรายได้ อย่างชัดเจน และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ต่ำกว่าระดับ .05 (X^2 -test) เป็นความสัมพันธ์ที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้สูง

เมื่อนำระดับการศึกษามาเป็นตัวแปรควบคุมรายได้ของหัวหน้าครัวเรือน (ตารางที่ 16) พบว่า ยิ่งหัวหน้าครัวเรือนมีรายได้สูงขึ้น ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรจะลดลง กล่าวคือ ร้อยละ 54.2, 46.4, 33.3 และ 25.4 ของกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่าที่มีรายได้ไม่แน่นอน <3,000 บาท 3,001-5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ สำหรับหัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มการศึกษามัธยมศึกษาและสูงกว่าที่มีรายได้ <3,000 บาท 3,001-5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 54.2, 24.0 และ 12.7 ตามลำดับ

เมื่อนำแบบของครอบครัวมาพิจารณาร่วมกับรายได้ของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า ทั้งครอบครัวขยายและครอบครัวเดี่ยว มีรายได้ของหัวหน้าครัวเรือนสูงขึ้น ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรจะลดลง กล่าวคือ ร้อยละ 60.0, 52.7, 26.9 และ 13.5 ของกลุ่มครอบครัวขยาย

และร้อยละ 44.8, 45.3, 32.3 และ 21.2 ของกลุ่มครอบครัวเดี่ยวที่มีรายได้ไม่แน่นอน <3,000 บาท 3,001-5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตาม รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน

รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
มีรายได้ไม่แน่นอน	50.0 (14)	50.0 (14)	100.0 (28)
ต่ำกว่า 3,000 บาท	47.4 (91)	52.6 (101)	100.0 (192)
3,001-5,000 บาท	30.7 (27)	69.3 (61)	100.0 (88)
5,001 บาทขึ้นไป	18.9 (23)	81.1 (99)	100.0 (122)
รวม	36.0 (155)	64.0 (275)	100.0 (430)
	X ² = 29.83677 (ระดับนัยสำคัญ = .00000)		

ตารางที่ 16 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตาม รายได้ของหัวหน้าครัวเรือนและการศึกษา/แบบของครัวเรือน

รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>รายได้/ระดับการศึกษา</u>			
<u>ต่ำกว่าประถมศึกษา/ประถมศึกษา</u>			
มีรายได้ไม่แน่นอน	54.2 (13)	48.8 (11)	100.0 (24)
<3,000	46.4 (78)	53.6 (90)	100.0 (168)
3,001-5,000	33.3 (21)	66.7 (42)	100.0 (63)
5,001+	25.4 (15)	74.6 (44)	100.0 (59)
รวม	40.4 (127)	59.6 (187)	100.0 (314)
	$X^2 = 11.22286$ (ระดับนัยสำคัญ = .01058)		
<u>มัธยมศึกษา/สูงกว่า</u>			
มีรายได้ไม่แน่นอน	25.0 (1)*	75.0 (3)*	100.0 (4)*
<3,000	54.2 (13)	45.8 (11)	100.0 (24)
3,001-5,000	24.0 (6)	76.0 (19)	100.0 (25)
5,001+	12.7 (8)	87.3 (55)	100.0 (63)
รวม	24.1 (28)	75.9 (88)	100.0 (116)
	$X^2 = 16.32260$ (ระดับนัยสำคัญ = .00097)		

ตารางที่ 16 (ต่อ)

รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>รายได้/แบบของครอบครัว</u>			
<u>ครอบครัวขยาย</u>			
มีรายได้ไม่แน่นอน	60.0 (6)	40.0 (4)*	100.0 (10)
<3,000	52.7 (29)	47.3 (26)	100.0 (55)
3,001-5,000	26.9 (7)	73.1 (19)	100.0 (26)
5,001+	13.5 (5)	86.5 (32)	100.0 (37)
รวม	36.9 (48)	63.1 (82)	100.0 (130)
	$X^2 = 18.04688$ (ระดับนัยสำคัญ = .00043)		
<u>ครอบครัวเดี่ยว</u>			
มีรายได้ไม่แน่นอน	44.8 (8)	56.6 (10)	100.0 (18)
<3,000	45.3 (62)	54.7 (75)	100.0 (137)
3,001-5,000	32.3 (20)	67.7 (42)	100.0 (62)
5,001+	21.2 (18)	78.8 (67)	100.0 (85)
รวม	35.8 (108)	62.2 (194)	100.0 (302)
	$X^2 = 14.16818$ (ระดับนัยสำคัญ = .00269)		

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

2.4 รายได้ของครอบครัว

ข้อค้นพบจากผลงานการวิจัยแสดงว่า ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของบิดา มารดา นั้นเป็นปฏิภาคกับรายได้ของครัวเรือน กล่าวคือ บิดา มารดาที่มีรายได้ของครัวเรือนต่ำจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าบิดา มารดาที่มีรายได้ของครัวเรือนสูง ในทางกลับกัน บิดา มารดาที่มีรายได้ของครัวเรือนสูงจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรน้อยกว่าบิดา มารดาที่มีรายได้ของครัวเรือนต่ำ จึงตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาว่า "หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ของครัวเรือนต่ำจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ของครัวเรือนสูง" ผลการศึกษา (ตารางที่ 17) พบว่า ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจะลดลงตามรายได้ของครัวเรือนที่สูงขึ้น คือร้อยละ 46.4, 29.6 และ 33.6 ของหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ <5,000 บาท 5,001-10,000 บาท และ 10,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

การที่หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำ มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ของครอบครัวสูง ก็เพราะว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำส่วนใหญ่จะมีฐานทางเศรษฐกิจของครัวครัวยากจน เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครัวเรือนกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรด้วยค่าไคสแควร์ พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ต่ำกว่าระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้สูง

เมื่อนำเพศมาควบคุมรายได้ของครอบครัว (ตารางที่ 18) พบว่ายิ่งรายได้สูงขึ้น ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรจะลดลง กล่าวคือ ร้อยละ 47.7, 25.3 และ 27.2 ของกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนชาย และร้อยละ 54.5, 35.9 และ 45.5 ของกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนหญิงที่มีรายได้ของครอบครัว <5,000 บาท 5,001-10,000 บาท และ 10,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

ตัวแปรต่อไปที่นำมาควบคุมรายได้ของครัวเรือนคือ อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า ยิ่งรายได้ของครอบครัวสูงขึ้นความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรก็จะลดลง (ในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับวิชาชีพ ข้อมูลผู้ที่มีรายได้ไม่แน่นอน และ <5,000 บาท มีข้อมูลน้อยกว่า 5 จึงไม่ได้นำมาพิจารณาร่วมด้วย) สำหรับกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่วิชาชีพ พบว่า ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรจะลดลงตามรายได้ที่สูงขึ้นคือ ร้อยละ 47.9, 35.1 ของ

หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ <5,000 บาท 5,001-10,000 บาท ตามลำดับ และกลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป กลับพบว่ามียอัยยะของความจำเป็นที่สูงกว่ากลุ่มรายได้ 5,001-10,000 บาท คือร้อยละ 42.5

เมื่อนำเอาระดับการศึกษามาควบคุมรายได้ของครอบครัว พบว่า ในทุกกลุ่มการศึกษา หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ของครอบครัวสูง กล่าวคือ ร้อยละ 47.4, 32.1 และ 42.1 ของกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า และร้อยละ 38.9, 20.0 และ 20.4 ของกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษามัธยมศึกษาและสูงกว่าในกลุ่มที่มีรายได้ของครอบครัว <5,000 บาท 5,001-10,000 บาท และ 10,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

แบบของครอบครัวอีกตัวแปรหนึ่งที่นำมาควบคุมรายได้ของครอบครัว พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำ มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ของครัวเรือนสูงกว่า กล่าวคือ ร้อยละ 43.5, 28.0 และ 40.2 ของหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มครอบครัวขยาย และร้อยละ 46.9, 30.3 และ 28.2 ของหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มครอบครัวเดี่ยว ที่มีรายได้ของครอบครัว <5,000 บาท 5,001-10,000 บาท และ 10,000 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตาม รายได้ของครอบครัว

รายได้ของครอบครัว	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
มีรายได้ไม่แน่นอน	40.2 (2)*	60.0 (3)*	100.0 (5)
ต่ำกว่า 5,000 บาท	46.4 (70)	53.6 (81)	100.0 (151)
5,001-10,000 บาท	29.6 (47)	70.4 (112)	100.0 (159)
10,001 บาทขึ้นไป	33.6 (42)	66.4 (83)	100.0 (125)
รวม	36.6 (161)	63.4 (279)	100.0 (440)
	$\chi^2 = 10.10280$ (ระดับนัยสำคัญ = .01771)		

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

ตารางที่ 18 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตาม รายได้ของครอบครัวและเพศ/อาชีพ/ระดับการศึกษา/แบบของครอบครัว

รายได้ของครอบครัว	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
รายได้ของครอบครัว/ เพศ			
ชาย			
มีรายได้ไม่แน่นอน	33.3 (1)*	66.7 (2)*	100.0 (3)*
<5,000	47.7 (40)	58.3 (56)	100.0 (96)
5,001-10,000	25.3 (24)	74.7 (71)	100.0 (95)
10,001+	27.2 (22)	72.8 (59)	100.0 (81)
รวม	31.6 (87)	68.4 (188)	100.0 (275)
	$X^2 = 7.00410$ (ระดับนัยสำคัญ = .07177)		
หญิง			
มีรายได้ไม่แน่นอน	50.0 (1)*	50.0 (1)*	100.0 (2)*
<5,000	54.5 (30)	45.5 (25)	100.0 (55)
5,001-10,000	35.9 (23)	64.1 (41)	100.0 (64)
10,001+	45.5 (20)	54.5 (24)	100.0 (44)
รวม	44.8 (74)	55.2 (91)	100.0 (165)
	$X^2 = 4.17347$ (ระดับนัยสำคัญ = .24333)		

ตารางที่ 18 (ต่อ)

รายได้ของครอบครัว	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
รายได้ของครอบครัว/อาชีพ			
วิชาชีพ			
มีรายได้ไม่แน่นอน	-	100.0 (1)*	100.0 (1)*
<5,000	27.3 (3)*	72.7 (8)	100.0 (11)
5,001-10,000	13.6 (6)	86.4 (38)	100.0 (44)
10,001+	19.6 (10)	80.4 (41)	100.0 (51)
รวม	17.8 (19)	82.2 (88)	100.0 (107)
	$X^2 = 1.52915$ (ระดับนัยสำคัญ = .67556)		
ไม่ใช่วิชาชีพ			
มีรายได้ไม่แน่นอน	50.0 (2)*	50.0 (2)*	100.0 (4)*
<5,000	47.9 (67)	52.1 (73)	100.0 (140)
5,001-10,000	35.1 (40)	64.9 (74)	100.0 (114)
10,001+	42.5 (31)	57.5 (42)	100.0 (73)
รวม	42.3 (140)	57.7 (191)	100.0 (331)
	$X^2 = 4.29908$ (ระดับนัยสำคัญ = .23093)		

ตารางที่ 18 (ต่อ)

รายได้ของครอบครัว	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>รายได้ของครอบครัว/ระดับการศึกษา</u>			
<u>ต่ำกว่าประถมศึกษา/ประถมศึกษา</u>			
มีรายได้ไม่แน่นอน	50.0 (2)*	50.0 (2)*	100.0 (4)*
<5,000	47.4 (63)	52.6 (70)	100.0 (133)
5,000-10,000	32.1 (35)	67.9 (74)	100.0 (109)
10,000+	42.1 (32)	57.9 (44)	100.0 (76)
รวม	41. (132)	59.0 (190)	100.0 (322)
	$X^2 = 5.96357$ (ระดับนัยสำคัญ = .11340)		
<u>มัธยมศึกษา/สูงกว่า</u>			
มีรายได้ไม่แน่นอน	-	100.0 (1)*	100.0 (1)*
<5,000	38.9 (7)	61.1 (11)	100.0 (18)
5,000-10,000	20.0 (12)	76.0 (38)	100.0 (50)
10,000+	20.4 (10)	79.6 (39)	100.0 (49)
รวม	24.6 (29)	75.4 (89)	100.0 (118)
	$X^2 = 2.78329$ (ระดับนัยสำคัญ = .42626)		

ตารางที่ 18 (ต่อ)

รายได้ของครอบครัว	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>รายได้ของครอบครัว/แบบของครอบครัว</u>			
<u>ครอบครัวขยาย</u>			
มีรายได้ไม่แน่นอน	66.7 (2)*	33.3 (1)*	100.0 (3)*
<5,000	43.5 (10)	56.5 (13)	100.0 (23)
5,000-10,000	28.0 (14)	72.0 (36)	100.0 (50)
10,000+	40.7 (22)	59.3 (32)	100.0 (54)
รวม	36.9 (48)	63.1 (82)	100.0 (130)
	X ² = 3.61120 (ระดับนัยสำคัญ = .30662)		
<u>ครอบครัวเดี่ยว</u>			
มีรายได้ไม่แน่นอน	-	100.0 (2)*	100.0 (2)*
<5,000	46.9 (60)	53.1 (68)	100.0 (128)
5,000-10,000	30.3 (33)	69.7 (76)	100.0 (109)
10,000+	28.2 (20)	71.8 (51)	100.0 (71)
รวม	36.5 (113)	63.5 (197)	100.0 (310)
	X ² = 11.04844 (ระดับนัยสำคัญ = .01147)		

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

2.5 การออมทรัพย์

การออมทรัพย์ของบุคคลย่อมมีความสำคัญต่อหลักประกันในการใช้ชีวิตยามเข้าสู่วัยชรา บุคคลที่ออมทรัพย์ได้เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุทำงานไม่ได้แล้ว ก็จะได้ใช้ทรัพย์ที่ออมเอาไว้ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยทางการเงินจากผู้อื่น ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ออมทรัพย์ไม่ได้ เมื่อไม่สามารถทำงานได้กลับต้องพึ่งพาอาศัยเงินจากผู้อื่นในยามเข้าสู่วัยสูงอายุ นั่นก็คือบุตรนั่นเอง เพราะฉะนั้นบุคคลที่ออมทรัพย์ได้หรือไม่ได้น่าจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรในทิศทางที่แตกต่างกันด้วย จึงตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาว่า "หัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ไม่ได้ น่าจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ได้" ผลการศึกษา (ตารางที่ 19) พบว่า ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมีความสัมพันธ์กับการออมทรัพย์ของหัวหน้าครัวเรือน กล่าวคือหัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ไม่ได้มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ได้ คือร้อยละ 41.5 และ 30.1 ตามลำดับ

การที่หัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ไม่ได้ มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ได้ คงจะเป็นเพราะว่าเป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้น้อย จึงไม่เพียงพอในการใช้จ่ายและเก็บออมไว้ใช้ในยามสูงอายุ ซึ่งการออมในประเทศกำลังพัฒนานั้น เป็นของครอบครัวที่มีความมั่งคั่ง ในทางตรงกันข้ามครอบครัวที่ออมทรัพย์ไม่ได้ ส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน และสามารถเก็บออมไว้ใช้เมื่อยามสูงอายุได้น้อย (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2536: 131) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการออมทรัพย์ของหัวหน้าครัวเรือนกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรด้วยค่าไคสแควร์ พบว่า การออมทรัพย์ของหัวหน้าครัวเรือนกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ต่ำกว่าระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ หัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ไม่ได้มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ได้

ตารางที่ 19 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตาม
การออมทรัพย์

การออมทรัพย์	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
ได้	30.1 (53)	69.9 (123)	100.0 (176)
ไม่ได้	41.5 (113)	58.8 (159)	100.0 (272)
รวม	37.1 (166)	62.9 (282)	100.0 (448)

$X^2 = 5.98593$ (ระดับนัยสำคัญ = .01442)

การออมทรัพย์เมื่อพิจารณาร่วมกับเพศ (ตารางที่ 20) พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ไม่ได้ มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ได้ กล่าวคือ ร้อยละ 33.5 กับ 30.8 ของกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนชาย และร้อยละ 56.3 กับร้อยละ 29.2 ของกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนหญิง ตามลำดับ

เมื่อนำตัวแปรอาชีพมาเป็นตัวแปรคุม พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ไม่ได้ มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ได้ คือร้อยละ 24.4 กับร้อยละ 12.7 ในกลุ่มอาชีพวิชาชีพ และร้อยละ 44.7 กับร้อยละ 39.3 ในกลุ่มอาชีพไม่ใช้วิชาชีพ ตามลำดับ

เมื่อนำรายได้ของหัวหน้าครัวเรือนมาเป็นตัวแปรควบคุมก็พบว่า ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรในทุกกลุ่มรายได้คือ <3,000 บาท 3,001-5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป หัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ไม่ได้มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ได้ คือร้อยละ 50.0 กับร้อยละ 41.9 ในกลุ่มรายได้ <3,000 บาท ร้อยละ 33.3 กับร้อยละ 26.7 ในกลุ่มรายได้ 3,001-5,000 บาท และร้อยละ 21.3 กับร้อยละ 17.6 ในกลุ่มรายได้ตั้งแต่ 5,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

การออมทรัพย์เมื่อพิจารณาร่วมกับระดับการศึกษา พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่
 ออมทรัพย์ไม่ได้ มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ได้ใน
 ทุกกลุ่มระดับการศึกษา กล่าวคือ ร้อยละ 43.8 กับร้อยละ 37.0 ในกลุ่มของระดับการศึกษา
 ประถมศึกษาและต่ำกว่า และร้อยละ 32.1 กับร้อยละ 19.1 ในกลุ่มของระดับการศึกษามัธยมศึกษา
 และสูงกว่า ตามลำดับ

เมื่อนำตัวแปรของครอบครัวมาควบคุมการออมทรัพย์อีกตัวแปรหนึ่ง พบว่า
 หัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ไม่ได้ยังคงมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือน
 ที่ออมทรัพย์ได้ คือในกลุ่มครอบครัวขยายร้อยละ 45.5 กับร้อยละ 26.8 และในกลุ่มครอบครัวเดี่ยว
 ร้อยละ 40.0 กับร้อยละ 31.7 ตามลำดับ

ถึงแม้ว่าจะนำเอาเพศ อาชีพ รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษา
 และแบบของครอบครัวมาควบคุมแล้วก็ตาม หัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ไม่ได้ก็มีความจำเป็นในการ
 พึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ออมทรัพย์ได้ เพราะการออมทรัพย์ได้ย่อมบ่งบอกถึง
 ฐานะทางรายได้ในระดับดีพอสมควร

ตารางที่ 20 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามการ
 ออมทรัพย์และเพศ/อาชีพ/รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน/ระดับการศึกษา/แบบของ
 ครอบครัว

การออมทรัพย์	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>การออมทรัพย์/ เพศ</u>			
ชาย			
ได้	30.8 (32)	69.2 (72)	100.0 (104)
ไม่ได้	33.5 (59)	66.5 (117)	100.0 (176)
รวม	32.5 (91)	67.5 (189)	100.0 (280)
	$X^2 = .22593$ (ระดับนัยสำคัญ = .63456)		
หญิง			
ได้	29.2 (21)	70.8 (51)	100.0 (72)
ไม่ได้	56.3 (54)	43.8 (42)	100.0 (96)
รวม	44.6 (75)	55.4 (93)	100.0 (168)
	$X^2 = 12.21161$ (ระดับนัยสำคัญ = .00048)		
<u>การออมทรัพย์/อาชีพ</u>			
วิชาชีพ			
ได้	12.7 (8)	87.3 (55)	100.0 (63)
ไม่ได้	24.4 (11)	75.6 (34)	100.0 (45)
รวม	17.6 (19)	82.4 (89)	100.0 (108)
	$X^2 = 2.49813$ (ระดับนัยสำคัญ = .11398)		

ตารางที่ 20 (ต่อ)

การยอมรับ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>ไม่ใช้วิชาชีพ</u>			
ได้	39.3 (44)	60.7 (68)	100.0 (112)
ไม่ได้	44.7 (101)	55.3 (125)	100.0 (226)
รวม	42.9 (145)	57.1 (193)	100.0 (338)
	$X^2 = .89297$ (ระดับนัยสำคัญ = .34467)		
<u>การยอมรับ/รายได้</u>			
<u>< 3,000</u>			
ได้	41.9 (26)	58.1 (36)	100.0 (62)
ไม่ได้	50.0 (79)	50.0 (79)	100.0 (158)
รวม	47.7 (105)	52.3 (115)	100.0 (220)
	$X^2 = 1.16076$ (ระดับนัยสำคัญ = .28131)		
<u>3,001-5,000</u>			
ได้	26.7 (8)	73.3 (22)	100.0 (30)
ไม่ได้	33.3 (19)	66.7 (38)	100.0 (57)
รวม	31.0 (27)	69.0 (60)	100.0 (87)
	$X^2 = .40815$ (ระดับนัยสำคัญ = .52291)		

ตารางที่ 20 (ต่อ)

การยอมรับ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>5,001+</u>			
ได้	17.6 (13)	82.4 (61)	100.0 (74)
ไม่ได้	21.3 (10)	78.7 (37)	100.0 (47)
รวม	19.0 (23)	81.0 (98)	100.0 (121)
$X^2 = .25685$ (ระดับนัยสำคัญ = .61229)			
<u>การยอมรับ/ระดับการศึกษา</u>			
<u>ต่ำกว่าประถมศึกษา/ประถมศึกษา</u>			
ได้	37.0 (40)	63.0 (68)	100.0 (108)
ไม่ได้	43.8 (96)	56.2 (123)	100.0 (219)
รวม	41.6 (136)	58.4 (191)	100.0 (327)
$X^2 = 1.37619$ (ระดับนัยสำคัญ = .24075)			
<u>มัธยมศึกษา/สูงกว่า</u>			
ได้	19.1 (13)	80.9 (55)	100.0 (68)
ไม่ได้	32.1 (17)	67.9 (36)	100.0 (53)
รวม	24.8 (30)	75.2 (91)	100.0 (121)
$X^2 = 2.68208$ (ระดับนัยสำคัญ = .10148)			

ตารางที่ 20 (ต่อ)

การยอมรับ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>การยอมรับ/แบบของครอบครัว</u>			
<u>ครอบครัวขยาย</u>			
ได้	26.8 (15)	73.2 (41)	100.0 (56)
ไม่ได้	45.5 (35)	54.5 (42)	100.0 (77)
รวม	37.6 (50)	62.4 (83)	100.0 (133)
	$X^2 = 4.81633$ (ระดับนัยสำคัญ = .02819)		
<u>ครอบครัวเดี่ยว</u>			
ได้	31.7 (38)	68.3 (82)	100.0 (120)
ไม่ได้	40.0 (78)	60.0 (117)	100.0 (195)
รวม	36.8 (116)	63.2 (199)	100.0 (315)
	$X^2 = 2.21744$ (ระดับนัยสำคัญ = .13646)		

2.6 การมีหนังสือ

การมีหนังสือของหัวหน้าคร่ำเรือนย่อมมีผลกระทบต่อฐานะทางเศรษฐกิจของคร่ำเรือนและการเก็บออมทรัพย์ไว้ใช้เมื่อยามเข้าสู่วัยสูงอายุด้วย การมีหนังสือและไม่หนังสือของหัวหน้าคร่ำเรือน ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีความสัมพันธ์กับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรในภูมิภาคกลับกัน จึงตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาว่า "หัวหน้าคร่ำเรือนที่มีหนังสือน่าจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าคร่ำเรือนที่ไม่มีหนังสือ" ผลการศึกษาจากตารางที่ 21 แสดงว่า หัวหน้าคร่ำเรือนที่มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรเป็นหัวหน้าคร่ำเรือนที่มีหนังสือมากกว่าหัวหน้าคร่ำเรือนที่ไม่มีหนังสือ คือร้อยละ 41.8 และร้อยละ 32.9 ตามลำดับ

เหตุผลสำคัญที่หัวหน้าคร่ำเรือนที่มีหนังสือ มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าคร่ำเรือนที่ไม่มีหนังสือ คงเป็นเพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจคือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การใช้จ่าย เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีหนังสือกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรด้วยค่าไคสแควร์ (X^2 -test) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ต่ำกว่า .05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 21 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าคร่ำเรือนจำแนกตามการมีหนังสือ

การมีหนังสือ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
มี	41.8 (82)	58.2 (114)	100.0 (196)
ไม่มี	32.9 (83)	67.1 (169)	100.0 (252)
รวม	36.8 (165)	63.2 (283)	100.0 (448)
			$X^2 = 3.75376$ (ระดับนัยสำคัญ = .05269)

เมื่อนำตัวแปรเพศมาควบคุมการมีหนี้สินของหัวหน้าครัวเรือน (ตารางที่ 22) พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีหนี้สิน มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน กล่าวคือ ร้อยละ 35.9 กับร้อยละ 29.5 ของหัวหน้าครัวเรือนชาย และร้อยละ 53.8 กับร้อยละ 37.9 ของหัวหน้าครัวเรือนหญิง ตามลำดับ

การนำอาชีพมาเป็นตัวแปรควบคุมพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีหนี้สินมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน กล่าวคือ ร้อยละ 22.7 กับร้อยละ 13.8 ในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนมีอาชีพวิชาชีพ และร้อยละ 47.0 กับร้อยละ 39.2 ในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพไม่ใช่วิชาชีพ ตามลำดับ

รายได้ของหัวหน้าครัวเรือนที่นำมาเป็นตัวแปรคุม พบว่า ในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ <3,000 และ 3,001-5,000 บาท หัวหน้าครัวเรือนที่มีหนี้สินมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน คือร้อยละ 56.1 กับร้อยละ 41.0 และร้อยละ 33.3 กับร้อยละ 28.9 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ตั้งแต่ 5,001 บาทขึ้นไป พบว่าการมีหนี้สินและไม่มีหนี้สินมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 18.8 และร้อยละ 18.9 ตามลำดับ

เมื่อนำระดับการศึกษามาพิจารณาร่วมกับการมีหนี้สิน พบว่า ในทุกกลุ่มการศึกษา หัวหน้าครัวเรือนมีหนี้สิน มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน กล่าวคือ ร้อยละ 45.9 กับร้อยละ 37.6 ในกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า และร้อยละ 29.2 กับร้อยละ 21.6 ในกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาและสูงกว่า ตามลำดับ

แบบของครอบครัวกับการมีหนี้สิน เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกัน พบว่าทั้งในครอบครัวขยายและครอบครัวเดี่ยว หัวหน้าครัวเรือนที่มีหนี้สินมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน กล่าวคือ ร้อยละ 41.5 กับร้อยละ 34.6 ในกลุ่มครอบครัวขยาย และร้อยละ 42.6 กับร้อยละ 32.2 ในกลุ่มของครอบครัวเดี่ยว ตามลำดับ

โดยภาพรวมแล้ว หัวหน้าครัวเรือนที่มีหนี้สินมักจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน ทั้งนี้ก็เพราะความจำเป็นทางฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวเป็นสำคัญ

ตารางที่ 22 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตาม การมีหนี้สินและเพศ/อาชีพ/รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน/ระดับการศึกษา/แบบของครอบครัว

การมีหนี้สิน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>การมีหนี้สิน/ เพศ</u>			
ชาย			
มี	35.9 (47)	64.1 (84)	100.0 (131)
ไม่มี	29.5 (44)	70.5 (105)	100.0 (149)
รวม	32.5 (91)	67.5 (189)	100.0 (280)
	$X^2 = 1.28038$ (ระดับนัยสำคัญ = .25783)		
หญิง			
มี	53.8 (35)	46.2 (30)	100.0 (65)
ไม่มี	37.9 (39)	62.1 (64)	100.0 (103)
รวม	44.0 (74)	56.0 (94)	100.0 (168)
	$X^2 = 4.13016$ (ระดับนัยสำคัญ = .04213)		
<u>การมีหนี้สิน/อาชีพ</u>			
วิชาชีพ			
มี	22.7 (10)	77.3 (34)	100.0 (44)
ไม่มี	13.8 (9)	86.2 (56)	100.0 (65)
รวม	17.4 (19)	82.6 (90)	100.0 (109)
	$X^2 = 1.43791$ (ระดับนัยสำคัญ = .23048)		

ตารางที่ 22 (ต่อ)

การมีหนังสือ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>ไม่ใช่วิชาชีพ</u>			
มี	47.0 (71)	53.0 (80)	100.0 (151)
ไม่มี	39.2 (73)	60.8 (113)	100.0 (186)
รวม	42.7 (144)	57.3 (193)	100.0 (337)
	$X^2 = 2.05744$ (ระดับนัยสำคัญ = .15146)		
<u>การมีหนังสือ/รายได้</u>			
<u>< 3,000</u>			
มี	56.1 (55)	43.9 (43)	100.0 (98)
ไม่มี	41.0 (50)	59.0 (72)	100.0 (122)
รวม	47.7 (105)	52.3 (115)	100.0 (220)
	$X^2 = 4.99237$ (ระดับนัยสำคัญ = .02546)		
<u>3,001-5,000</u>			
มี	33.3 (14)	66.7 (28)	100.0 (42)
ไม่มี	28.9 (33)	71.1 (32)	100.0 (45)
รวม	31.0 (27)	69.0 (60)	100.0 (87)
	$X^2 = .20049$ (ระดับนัยสำคัญ = .65432)		

ตารางที่ 22 (ต่อ)

การมีหนังสือ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>5,001+</u>			
มี	18.8 (9)	81.2 (39)	100.0 (48)
ไม่มี	18.9 (14)	81.1 (60)	100.0 (74)
รวม	18.9 (23)	81.1 (99)	100.0 (122)
	$X^2 = .00054$ (ระดับนัยสำคัญ = .98141)		
<u>การมีหนังสือ/ ระดับการศึกษา</u>			
<u>ต่ำกว่าประถมศึกษา/ ประถมศึกษา</u>			
มี	45.9 (68)	54.1 (80)	100.0 (148)
ไม่มี	37.6 (67)	62.4 (111)	100.0 (178)
รวม	41.4 (135)	58.6 (191)	100.0 (326)
	$X^2 = 2.29754$ (ระดับนัยสำคัญ = .12958)		
<u>มัธยมศึกษา/ สูงกว่า</u>			
มี	29.2 (14)	70.8 (34)	100.0 (48)
ไม่มี	21.6 (16)	78.4 (58)	100.0 (74)
รวม	24.6 (30)	75.4 (92)	100.0 (122)
	$X^2 = .89381$ (ระดับนัยสำคัญ = .34445)		

ตารางที่ 22 (ต่อ)

การมีหนังสือ	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>การมีหนังสือ/แบบของครอบครัว</u>			
<u>ครอบครัวขยาย</u>			
มี	41.5 (22)	58.5 (31)	100.0 (53)
ไม่มี	34.6 (28)	65.4 (53)	100.0 (81)
รวม	37.3 (50)	62.7 (84)	100.0 (134)
	$X^2 = .65997$ (ระดับนัยสำคัญ = .41657)		
<u>ครอบครัวเดี่ยว</u>			
มี	42.0 (60)	58.0 (83)	100.0 (143)
ไม่มี	32.2 (55)	67.8 (116)	100.0 (171)
รวม	36.6 (115)	63.4 (199)	100.0 (314)
	$X^2 = 3.21853$ (ระดับนัยสำคัญ = .07281)		

2.7 กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน

การมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองของหัวหน้าครัวเรือน ทำให้เกิดความมั่นคงและเป็นหลักประกันในการดำรงชีวิตในยามเข้าสู่วัยชรา ในทางตรงกันข้าม หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง เมื่อเข้าสู่วัยชราจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรแตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน จึงตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาว่า "หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน น่าจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน" ผลการศึกษาจากตารางที่ 23 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรเป็น หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน คือร้อยละ 41.8 และร้อยละ 30.2 ตามลำดับ

การที่หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น อาจเนื่องมาจากหัวหน้าครัวเรือนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่มั่นคงพอ ไม่สามารถที่จะเป็นเจ้าของบ้านและที่ดินได้ ซึ่งพิสูจน์ให้เห็นว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน เมื่อทดสอบด้วยสถิติไคสแควร์ (χ^2 -test) พบความสัมพันธ์ของกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า .05

ตารางที่ 23 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตาม
กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน

กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
มีกรรมสิทธิ์	30.2 (57)	69.8 (132)	100.0 (189)
ไม่มีกรรมสิทธิ์	41.8 (109)	58.2 (152)	100.0 (261)
รวม	36.9 (166)	63.1 (284)	100.0 (450)
	$\chi^2 = 6.33991$ (ระดับนัยสำคัญ = .01180)		

อย่างไรก็ตาม การมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน เมื่อนำตัวแปรเพศมาเป็นตัวแปรควบคุม (ตารางที่ 24) พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน คือร้อยละ 35.9 และร้อยละ 28 ในกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือนชาย ร้อยละ 50.5 และร้อยละ 34.0 ในกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือนหญิง ตามลำดับ

เมื่อนำอาชีพมาพิจารณาร่วมกับกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน พบว่า ในกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่วิชาชีพ หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินยังคงมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน คือร้อยละ 48 และร้อยละ 33.6 ตามลำดับ

รายได้ของหัวหน้าครัวเรือนอีกตัวแปรหนึ่งนำมาควบคุมการมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน พบว่า ในทุกกลุ่มรายได้ หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน กล่าวคือ ร้อยละ 51.7, 32.0 และ 19.2 ในกลุ่มรายได้ <3,000 บาท 3,001-5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป เมื่อเปรียบเทียบกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน ร้อยละ 39.4, 28.9 และ 18.6 ตามลำดับ

เมื่อนำเอาระดับการศึกษามาเป็นตัวแปรควบคุม ก็พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน ทั้งในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า และกลุ่มมัธยมศึกษาและสูงกว่า กล่าวคือ ร้อยละ 44.6 กับร้อยละ 35.7 ในกลุ่มการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า และร้อยละ 29.2 กับร้อยละ 21.6 ในกลุ่มการศึกษามัธยมศึกษาและสูงกว่า ตามลำดับ

การมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินพิจารณาร่วมกับลักษณะของครอบครัว พบว่า ทั้งในครอบครัวขยายและครอบครัวเดี่ยว หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน กล่าวคือร้อยละ 45.3 กับร้อยละ 27.1 ในกลุ่มของครอบครัวขยาย และร้อยละ 40.3 กับร้อยละ 31.5 ในกลุ่มของครอบครัวเดี่ยว ตามลำดับ

ตารางที่ 24 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตาม
กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินและเพศ/อาชีพ/รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน/ระดับ
การศึกษา/แบบของครอบครัว

กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน/ เพศ</u>			
<u>ชาย</u>			
มี	28.0 (35)	72.0 (90)	100.0 (125)
ไม่มี	35.9 (56)	64.1 (100)	100.0 (156)
รวม	32.4 (91)	67.6 (190)	100.0 (281)
	$X^2 = 1.97660$ (ระดับนัยสำคัญ = .15975)		
<u>หญิง</u>			
มี	34.4 (22)	65.6 (42)	100.0 (64)
ไม่มี	50.5 (53)	49.5 (52)	100.0 (105)
รวม	44.4 (75)	55.6 (94)	100.0 (169)
	$X^2 = 4.17621$ (ระดับนัยสำคัญ = .04100)		
<u>กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน/ อาชีพ</u>			
<u>วิชาชีพ</u>			
มี	23.4 (15)	76.6 (49)	100.0 (64)
ไม่มี	8.9 (4)*	91.4 (41)	100.0 (45)
รวม	17.4 (19)	82.6 (90)	100.0 (109)
	$X^2 = 3.88567$ (ระดับนัยสำคัญ = .04870)		

ตารางที่ 24 (ต่อ)

กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>ไม่ใช้วิชาชีพ</u>			
มี	33.6 (42)	66.4 (83)	100.0 (125)
ไม่มี	48.1 (103)	51.9 (111)	100.0 (214)
รวม	42.8 (145)	57.2 (194)	100.0 (339)
	$X^2 = 6.80668$ (ระดับนัยสำคัญ = .00908)		
<u>กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน/ รายได้</u>			
<u>< 3,000</u>			
มี	39.4 (28)	60.6 (43)	100.0 (71)
ไม่มี	51.7 (77)	48.3 (72)	100.0 (149)
รวม	47.7 (105)	52.3 (115)	100.0 (220)
	$X^2 = 2.88822$ (ระดับนัยสำคัญ = .08923)		
<u>3,001-5,000</u>			
มี	28.9 (11)	71.1 (27)	100.0 (38)
ไม่มี	32.0 (16)	68.0 (34)	100.0 (50)
รวม	30.7 (27)	69.3 (61)	100.0 (88)
	$X^2 = .09460$ (ระดับนัยสำคัญ = .75841)		

ตารางที่ 24 (ต่อ)

กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>5,001+</u>			
มี	18.6 (13)	81.4 (57)	100.0 (70)
ไม่มี	19.2 (10)	80.8 (42)	100.0 (52)
รวม	18.9 (23)	81.1 (99)	100.0 (122)
$X^2 = .01848$ (ระดับนัยสำคัญ = .92664)			
<u>กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน/ ระดับการศึกษา</u>			
<u>ต่ำกว่าประถมศึกษา/ ประถมศึกษา</u>			
มี	35.7 (41)	64.3 (74)	100.0 (115)
ไม่มี	44.6 (95)	55.4 (118)	100.0 (213)
รวม	41.5 (136)	58.5 (192)	100.0 (328)
$X^2 = 2.46398$ (ระดับนัยสำคัญ = .11648)			
<u>มัธยมศึกษา/ สูงกว่า</u>			
มี	21.6 (16)	78.4 (58)	100.0 (74)
ไม่มี	29.2 (14)	70.8 (34)	100.0 (48)
รวม	24.6 (30)	75.4 (92)	100.0 (122)
$X^2 = .89381$ (ระดับนัยสำคัญ = .34445)			

ตารางที่ 24 (ต่อ)

กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
<u>กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน/ แบบของครอบครัว</u>			
<u>ครอบครัวขยาย</u>			
มี	27.1 (16)	72.9 (43)	100.0 (59)
ไม่มี	45.3 (34)	54.7 (41)	100.0 (75)
รวม	37.5 (50)	62.7 (84)	100.0 (134)
	$X^2 = 4.68395$ (ระดับนัยสำคัญ = .03045)		
<u>ครอบครัวเดี่ยว</u>			
มี	31.5 (41)	68.5 (89)	100.0 (130)
ไม่มี	40.3 (75)	59.7 (111)	100.0 (186)
รวม	36.7 (116)	63.3 (200)	100.0 (316)
	$X^2 = 2.54128$ (ระดับนัยสำคัญ = .11090)		

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

3. ปัจจัยทางสังคม

ปัจจัยทางสังคมที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรในด้านการเงินเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุนี้ 2 ตัวแปรคือ ระดับการศึกษา และลักษณะของครอบครัว ซึ่งจะได้อธิบายวิเคราะห์ตัวแปร ดังนี้

3.1 ระดับการศึกษา

จากข้อค้นพบจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาต่ำให้ความสำคัญกับคุณค่าของบุตรทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูง จึงตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาว่า "หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาต่ำจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูง"

ผลการศึกษาจากตารางที่ 25 พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์เชิงลบกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร กล่าวคือ ยิ่งการศึกษาสูงขึ้นความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรจะลดลง คือร้อยละ 50.0, 41.4, 41.0 และ 36.4 ของหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เคยเรียนหนังสือ จบต่ำกว่าประถมศึกษา จบประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตามลำดับ

การที่หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาต่ำ มีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูง คงจะเป็นเพราะว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาต่ำ โอกาสที่จะทำงานที่มีรายได้สูงนั้นย่อมน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร เมื่อทดสอบด้วยค่า X^2 -test พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า .05

ตารางที่ 25 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
ไม่เคยเรียน	50.0 (8)	50.0 (8)	100.0 (16)
ต่ำกว่าประถมศึกษา	41.4 (12)	56.6 (17)	100.0 (29)
ประถมศึกษา	41.0 (116)	59.0 (167)	100.0 (283)
มัธยมศึกษา	36.4 (28)	63.6 (49)	100.0 (77)
อาชีวศึกษา	3.4 (1)*	96.6 (28)	100.0 (29)
ปริญญาตรีและสูงกว่า	6.3 (1)*	93.8 (15)	100.0 (16)
รวม	36.9 (166)	63.1 (284)	100.0 (450)
	$X^2 = 23.86697$ (ระดับนัยสำคัญ = .00023)		

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

เมื่อนำแบบของครอบครัวมาเป็นตัวแปรควบคุมในกลุ่มครอบครัวขยาย (ตารางที่ 26) พบว่า ยิ่งการศึกษาสูงขึ้น ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรจะลดลง กล่าวคือ ร้อยละ 63.6, 44.9 และร้อยละ 25.0 ของระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ตามลำดับ (หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เคยเรียนหนังสือมีข้อมูลน้อยกว่า 5 และสูงกว่ามัธยมศึกษาไม่มีข้อมูล)

สำหรับกลุ่มครอบครัวเดี่ยว พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เคยเรียนหนังสือมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากที่สุด คือร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา ประถมศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ 41.5, 39.5 และร้อยละ 27.8 ตามลำดับ (ระดับการศึกษาอาชีวศึกษาและปริญญาตรี หรือสูงกว่า มีข้อมูลน้อยกว่า 5)

หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาต่ำจะอยู่ในครอบครัวขยายหรือครอบครัวเดี่ยวก็ตาม ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรก็คงเป็นไปในแบบแผนเดิมคือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาต่ำมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูง ซึ่งแบบแผนนี้มิได้พบเห็นได้ในสังคมไทยทั่วไป

ตารางที่ 26 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามระดับการศึกษาและแบบของครอบครัว

ระดับการศึกษา	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
ระดับการศึกษา/แบบของครอบครัว			
<u>ครอบครัวขยาย</u>			
ไม่เคยเรียน	50.0 (2)*	50.0 (2)*	100.0 (4)*
ต่ำกว่าประถมศึกษา	63.6 (7)	36.4 (4)*	100.0 (11)
ประถมศึกษา	44.9 (35)	55.1 (43)	100.0 (78)
มัธยมศึกษา	25.0 (6)	75.0 (18)*	100.0 (24)
อาชีวศึกษา	-	100.0 (12)	100.0 (12)
ปริญญาตรี	-	100.0 (5)	100.0 (5)
รวม	37.3 (50)	62.7 (84)	100.0 (134)
	$X^2 = 17.11360$ (ระดับนัยสำคัญ = .00429)		
<u>ครอบครัวเดี่ยว</u>			
ไม่เคยเรียน	50.0 (6)	56.0 (6)	100.0 (12)
ต่ำกว่าประถมศึกษา	27.8 (5)	72.2 (13)	100.0 (18)
ประถมศึกษา	39.5 (81)	60.5 (124)	100.0 (205)
มัธยมศึกษา	41.5 (22)	58.5 (131)	100.0 (53)
อาชีวศึกษา	5.9 (1)*	94.1 (16)	100.0 (17)
ปริญญาตรี	9.1 (1)*	90.9 (10)	100.0 (11)
รวม	36.7 (116)	63.3 (200)	100.0 (316)
	$X^2 = 13.31398$ (ระดับนัยสำคัญ = .02061)		

* ข้อมูลน้อยกว่า 5

3.2 แบบของครอบครัว

ครอบครัวมีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมค่านิยมที่ต่างกัน อย่างเช่น ในสังคมไทยถือกันว่าบุตรมีความสำคัญต่อบิดา มารดา เพราะบุตรคือหลักประกันในการอุปการะเลี้ยงดูเมื่อยามแก่เฒ่าและเป็นผู้สืบทอดวงศ์ตระกูลต่อไป หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขยายและครอบครัวเดี่ยวน่าจะมีความต้องการและความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรเมื่อยามเข้าสู่วัยสูงอายุที่แตกต่างกันด้วย จึงตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาว่า "หัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในครอบครัวขยายน่าจะมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยว" ผลการศึกษาจากตารางที่ 27 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนครอบครัวขยายมีความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนเดี่ยว คือร้อยละ 37.3 และร้อยละ 36.7 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในครอบครัวขยายและครอบครัวเดี่ยวกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรจะไม่แตกต่างกันมากนัก และทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ (X^2 -test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในครอบครัวขยายและครอบครัวเดี่ยวไม่แตกต่างกันในเรื่องความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร

ตารางที่ 27 ร้อยละของความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตาม
แบบของครอบครัว

แบบของครอบครัว	ความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร		รวม
	จำเป็น	ไม่จำเป็น	
ครอบครัวขยาย	37.3 (50)	62.7 (84)	100.0 (134)
ครอบครัวเดี่ยว	36.7 (116)	63.3 (200)	100.0 (316)
รวม	36.9 (166)	63.1 (284)	100.0 (450)
	$X^2 = .01477$ (ระดับนัยสำคัญ = .90326)		

สรุปผลจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของ
หัวหน้าครัวเรือนกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร (ตารางที่ 28) พบว่า ตัวแปรเพศ
สถานภาพสมรส อาชีพ สถานภาพการทำงาน รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน รายได้ของครอบครัว
การออมทรัพย์ กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความจำเป็นในการ
พึ่งพาอาศัยบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (X^2 test)

สำหรับตัวแปรอายุ จำนวนบุตรที่มีชีวิต การมีหนี้สิน และแบบของครอบครัว พบว่า
มีความสัมพันธ์กับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตรอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่เป็นไปตาม
สมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 28 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมกับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร

ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม กับความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยบุตร	เป็นไปตามสมมติฐาน	ความมีนัยสำคัญ
เพศ	/	*
อายุ	x	-
จำนวนบุตรที่มีชีวิต	x	-
สถานภาพสมรส	/	*
อาชีพ	/	*
สถานภาพการทำงาน	/	*
รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน	/	*
รายได้ของครอบครัว	/	*
การออมทรัพย์	/	*
การมีหนี้สิน	x	-
กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน	/	*
ระดับการศึกษา	/	*
แบบของครอบครัว	x	-

/ ความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐาน

x ความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และต่ำกว่า

- ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ